

T.C.

İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İZMİR'DE YAŞAYAN SURİYELİ GÖÇMENLERİN DÜĞÜN PRATİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FERDİ DONAT

2118113005

Müzikoloji Anabilim Dalı

Müzik Bilimleri Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Orçun

BERRAKÇAY

TEMMUZ/2024

ONAY METNİ

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Düğün Pratikleri” adlı çalışmanın tarafımdan akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla beyan ederim.

Tarih

Ferdi Donat

İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimimin her aşamasında rehberliği ve deneyimi ile ilerlememe yardımcı olan, bilimsel ve etik değerleri her zaman göz önünde bulundurarak yol gösteren değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Orçun BERRAKÇAY'a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans ders dönemimizde, bilgisini bizlerle paylaşan, yolumuza ışık tutan değerli hocam Doç. Dr. Serenat İSTANBULLU'ya teşekkür ederim.

Lisans eğitimim boyunca bana Batı müziğinin kuramsal ve edimsel birçok yönünü aktaran, bilgi ve birikimleriyle ufkumu açan, bana inanan, attığım her adımda benimle yürüdüğünü hissettiğim sevgili değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Sevgi TAŞ'a sonsuz teşekkür ederim.

Lisans eğitimim boyunca bilgisini bizlerle paylaşan, yolumuza ışık tutan değerli hocalarım Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN'e, Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN'e teşekkür ederim.

Afyonkarahisar'da üniversite dönemim boyunca hiçbir desteğini esirgemeyen, bana annelik yapan, eğitim noktamda bugünlere gelmemdeki çabasıyla örnek olan başta Serap ÖZTÜRK ve Çağdaş Yaşam Derneği'ne sonsuz teşekkür ederim.

Alan araştırmamda bilgisiyle, gözlemiyle bana destek olan Aslı OĞUZ'a teşekkür ederim.

Alan araştırmamda "Suriyeli Göçmenler" hakkında bana büyük rehberlik sağlayan, sabırla sorularımı yanıtlayan, bilgisini esirgemeyen, aynı zamanda kendisi de göçmen müzisyen olan Hamode ESTERK'e teşekkür ederim.

Araştırmamın düğün bölümünde kadın tarafına araştırmacı olarak girip gözlemleriyle destek sağlayan Sare Berfin SEVDAN ve Ecegül Safir KEMER'e çalışmama sağladıkları katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Araştırmama kapı açan, gözlem yapmam için fırsat tanıyan, misafirperverliğini esirgemeyen Suriyelilerin çoğunluk olarak düğünlerini gerçekleştirdiği İzmir/Basmane Mumcu Düğün Salonu sahibi Şehmuz YÜCE beyefendiye teşekkür ederim.

Tüm zorluklara göğüs gererek, hayatım boyunca kendime olan inancımla, fedakârlıklarım, kayıplarım, kazanımlarımla ayakta kalabilmeyi başaramış ve minnet duyduğum kendime saygıyla teşekkürü bir borç bilirim.

İZMİR'DE YAŞAYAN SURIYELİ GÖÇMENLERİN DÜĞÜN PRATİKLERİ

ÖZET

Türkiye, son yıllarda Suriye’de yaşanan iç savaş nedeniyle büyük göç almış, bu durum göçmen sorununu ortaya çıkartmıştır. Göçmenlerin uyum süreci, kentsel sorunlar, ritüellerini uygulayabilmeleri ve dil gibi birçok problemler ortaya çıkmıştır. Bu nitel araştırmada Suriye’nin birçok bölgesinden İzmir’e yerleşmiş Suriyeli göçmenlerin düğün ritüelleri müziksel bağlamda incelenmiş olup alan araştırmasından elde edilen veriler gözlem ve görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırma kapsamında sadece Suriyelilerin düğünleri gözlemlenmiştir.

Çalışmada; İzmir’de yaşayan Suriyeli Kürtlerin ve Suriyeli Arapların ritüel uygulamaları ve müzik pratiklerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda; İzmir’de yaşadıkları bölgelerde, düğünlerini gerçekleştirdikleri özel düğün salonlarında alan araştırması yapılmıştır. Ritüel uygulamalarının verileri, katılımcı gözlem ve görüşme yoluyla ilk defa bu çalışmada incelenmiştir.

Yapılan alan araştırmasında Suriyeli Kürtler ve Suriyeli Araplar olmak üzere iki ayrı etnik grup incelenmiştir. İncelenen etnik grupların arasında benzerlik ve farklılıklarının olduğu görülmüştür. Kürt düğününde kadınlar ve erkekler bir arada, Arap düğününde ise kadın ve erkeğin birbirlerini göremeyecek şekilde düğünler gerçekleştirilmiştir.

Müzisyenlerin sadece Suriyeli vatandaşların düğünlerine gittikleri, her iki etnik grupta repertuarın Arapça ve Türkçe dillerinden oluştuğu, Arapça şarkıların daha sık çalındığı gözlemlenmiştir. İcra edilecek çalgıların düğün sahibi ailenin isteğine bağlı şekillendiği, düğünde sık kullanılan çalgıların ise klavye, zurna, bateri, org olduğu görülmüştür. Her iki grup düğünde canlı performanslara ve ikramlara önem verilmiştir. Kürt kadınların takılara önem verdiği görülürken, Arap kadınlarının takı kullanmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca Suriyeli Kürtlerin Türkiye’de yaşayan Kürtlerle benzer özellikler gösterdiği, Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin zamanla asimile oldukları, Türk kültürünü yansıtan dansları, müzikleri, adetleri, figürleri taklit ettikleri gözlemlenmiştir.

Müzisyenlerin normal piyasa koşullarına göre düşük ücretlerle çalıştırıldığı, sadece Suriyeli düğünlerinde yer aldığı saptanmıştır. Sosyo-ekonomik durumu yüksek olan

Suriyeli göçmenler, Suriye'den müzisyen çağırılmışlardır. Orta ya da düşük gelirli Suriyeli göçmenler ise Türkiye'de çeşitli illerde yaşayan Suriyeli müzisyenleri düğünlerine çağırılmışlardır.

Bu kapsamda Suriyeli müzisyen görüşmeciler ile göçmenlerin ritüelleri ve Türkiye'de gerçekleştirdikleri düğünleri hakkında görüşülmüş olup, düğünlerinde yapılan gözlem sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye yerleşmesinden sonra her ne kadar Türklerle uyumlu olmaya çalıştıkları, Türk örf ve adetlerini taklit ettikleri, Türk misafirlerinin olması, Türk okullarında eğitim almaları, Türkler gibi giyinmeleri, özellikle düğünlerinde Türkçe şarkılara yer vermeleri, Türk oyunlarını ve figürlerini taklit ettikleri görülse de kimliklerini ve ritüellerini korudukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Suriye, Göçmen, Müzik, Düğün, Kültürleşme.

WEDDING PRACTICES OF SYRIAN MIGRANTS LIVING IN IZMIR

ABSTRACT

Turkey has had a large migration in recent years due to the civil war in Syria, and this has created an immigrant problem. Many problems arose, such as the adaptation process of immigrants, their ability to practice their rituals and language. In this qualitative research, the wedding rituals of immigrants who settled in Izmir from many regions of Syria were examined from a musical perspective and the data obtained from the field research were collected through observation and interviews. Within the scope of the research, only Syrian weddings were observed.

In the study; It is expected that the ritual practices and musical practices of Syrian Kurds and Syrian Arabs living in Izmir will be revealed. In this direction; Field research was conducted on the living arrangements in Izmir and the private wedding halls where they held their weddings. These features of ritual protocols for the first time through data, observation and interviews.

In the field research, two separate ethnic groups, Syrian Kurds and Syrian Arabs, were examined. It was observed that there were similarities and differences between the ethnic groups examined. In Kurdish weddings, women and men are held together, and in Arab weddings, weddings are held so that men and women cannot see each other.

It has been observed that musicians only attend the weddings of Syrian citizens, that the repertoire in both ethnic groups consists of Arabic and Turkish languages, and Arabic songs are played more frequently. It has been observed that the instruments to be performed are shaped according to the wishes of the wedding host family, and the instruments frequently used at the wedding are keyboard, zurna, drums and organ. At both groups of weddings, emphasis was placed on live performances and refreshments. While Kurdish women attach importance to jewelry, it has been observed that Arab women do not use jewelry. It has also been observed that Syrian Kurds show similar characteristics with Kurds living in Turkey, that Syrians living in Turkey have assimilated over time, and that they imitate the dances, music, customs and figures that reflect Turkish culture.

It has been determined that musicians are employed for low wages compared to normal market conditions and only take part in Syrian weddings. Syrian immigrants with high socio-economic status invited musicians from Syria. Middle- or low-income Syrian immigrants invited Syrian musicians living in various provinces in Turkey to their weddings.

In this context, Syrian musician interviewees were interviewed about the rituals of immigrants and their weddings in Turkey, and the following conclusions were reached as a result of the observations made at their weddings.

Although it is seen that Syrian immigrants tried to harmonize with the Turks after settling in Turkey, imitated Turkish customs and traditions, had Turkish guests, received education in Turkish schools, dressed like Turks, included Turkish songs especially in their weddings, and imitated Turkish games and figures. It has been observed that they preserved their identities and rituals.

Key Words: Syria, Immigrant, Music, Wedding, Acculturation.

İÇİNDEKİLER

ONAY METNİ	ii
YEMİN METNİ	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Evren ve Örneklem	2
1.4. Sınırlılıklar	2
1.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
1.6. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli.....	3
1.7. Veri Toplama Araçları.....	3
1.8. Verilerin Analizi	3
BÖLÜM II	5
KÜLTÜRLEŞME VE GÖÇ.....	5
2.1. Kimlik – Kültürel Kimlik	6
2.2. Kültürleşme	6

2.2.1. Kültürleşme stratejileri.....	7
2.2.2. Kültürleşmenin düzeyleri.....	8
2.3. Göç.....	8
2.3.1. Göç türleri.....	9
2.3.2. Göç ile ilişkili kavramlar.....	10
2.3.2.1. Mülteci.....	11
2.3.2.2. Sığınmacı.....	11
2.3.2.3. Dünya genelinde mülteci ve sığınmacı hareketleri.....	11
2.4. Asimilasyon.....	12
2.5. Entegrasyon Kavramı.....	12
2.6. Göç ve Kültürleşme.....	13
2.7. Uluslararası Göç.....	14
2.8. Türkiye’de Göç.....	16
2.8.1. Türkiye’de gerçekleşen Suriyeli mülteci ve sığınmacı hareketleri.....	16
2.8.2. Türkiye’de düzensiz Suriyeli göçünün coğrafi dağılımı.....	17
2.9. Ritüel ve Kültürleşme İlişkisi.....	21
2.10. Müzik ve Kültürleşme.....	22
2.11. İlgili Literatür Taraması.....	24
BÖLÜM III.....	28
SURİYE, SURİYEDEKİ DİNİ VE ETNİK YAPILAR.....	28
3.1. Suriye.....	28
3.1.1. Coğrafi yapı.....	28

3.1.2. Demografik yapı.....	29
3.1.3. Ekonomik yapı.....	29
3.1.4. Dini yapı.....	29
3.1.5. Etnik yapı.....	31
3.2. Suriye İç Savaşı.....	32
BÖLÜM IV.....	34
SURİYELİ GÖÇMENLERİN DÜĞÜN PRATİKLERİ	34
4.1. Suriye’deki Düğün Ritüelleri	34
4.1.1. Nişan töreni	34
4.1.2. Hamam partisi	34
4.1.3. Kılıç savaşı	35
4.1.4. Diğer ritüeller	35
4.1.5. Suriye’deki düğün ritüelleri ile Türkiye’deki düğün ritüelleri	35
4.2. İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenler	36
4.2.1. İzmir’de yaşayan Suriyeli müzisyenler ve icra ettikleri müzik türleri.....	38
4.3. Suriyeli Kürt Düğünleri.....	41
4.4. Suriyeli Kürt Düğünlerinin Akışı	41
4.4.1. Birinci Kürt düğününün akışı.....	42
4.4.2. İkinci Kürt düğününün akışı	44
4.4.3.1. Gelin ve damadın salona girişi	46
4.4.3.2. İkram ve kına merasimi	51

4.5. Suriyeli Arap Düğünü	54
4.6. Suriyeli Arap Düğünlerinin Akışı.....	54
4.6.1. Birinci Arap erkek düğününün akışı.....	55
4.6.1.1. Selam faslı	59
4.6.1.2. Düğün repertuarı	60
4.6.1.3. Damadın salona girişi	60
4.6.2. İkinci erkek düğününün akışı	61
4.6.2.1. Düğün süreci ve repertuar akışı	61
4.6.2.2. Damat'ın gelişi	62
4.6.3. Kadın düğününün akışı.....	64
4.6.3.1. Düğün hazırlıkları ve fiziksel görünüm.....	64
4.6.3.2. Oyun.....	65
4.6.3.3. Damadın salona gelişi	65
BULGULAR, SONUÇ ve ÖNERİLER.....	67
KAYNAKÇA.....	70
EKLER	76
EK-1 Görüşme Soruları.....	76
EK-2 Etik Kurul İzni	77
EK-3 Gözlem Formu	78
ÖZGEÇMİŞ	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Devlet Merkezli Bakış Açısıyla Uluslararası Göç Sınıflandırması.....	9
Şekil 2. Yıllara Göre Geçici Korum Kapsamındaki Suriyeli Göçmenler	18
Şekil 3. Suriyeli Göçmenlerin 10 İl'e Göre Dağılımı.....	19
Şekil 4. Suriyeli Göçmenlerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı.....	20

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Müzisyenlerin ses provası	42
Fotoğraf 2. Halay sırası.....	43
Fotoğraf 3. Yöresel elbise giyen kadınların dansı	43
Fotoğraf 4. Müzisyenlerin ses provası	44
Fotoğraf 5. Bağlamacının performansı	45
Fotoğraf 6. Zoom H6 ses kayıt cihazı.....	45
Fotoğraf 7. Selamlama dansı	46
Fotoğraf 8. Ağır halay.....	47
Fotoğraf 9. Arada ritüeli (Damadın omuzlardaki dansı).....	47
Fotoğraf 10. Gelin ve arkadaşlarının dansı.....	48
Fotoğraf 11. Davulcuların damadın kafasının üzerinde sergilediği performans.....	48
Fotoğraf 12. Damadın zeybek oyunu.....	49
Fotoğraf 13. Halay	49
Fotoğraf 14. Halay	49
Fotoğraf 15. Damadın oyunu.....	50
Fotoğraf 16. Zurnacının performansı.....	50
Fotoğraf 17. Gelin ve damadın karşılıklı oyunu	50
Fotoğraf 18. Suriyelilerin halay performansları.....	51
Fotoğraf 19. Gelin ve damadın önderliğinde kına dansı.....	51
Fotoğraf 20. Gelin ve damadın akrabaları ve müzisyenin uzun hava performansı.....	52
Fotoğraf 21. Damadın eniştesi damadın parmağına kına sürüp Türk parası ile sarıyor	52
Fotoğraf 22. Eniştenin, damadın serçe parmağını para ile sarması.	53
Fotoğraf 23. Gelinin ablası gelinin parmağına kına sürüp Türk lirası ile sarıyor.....	53
Fotoğraf 24. Damat kına sonrası gelinin kırmızı duvağını kaldırıp alnından öpüyor.....	53
Fotoğraf 25. Aynı anda iki farklı orgu kullanan müzisyen.....	55
Fotoğraf 26. Org çalan müzisyen.....	56
Fotoğraf 27. Müzisyenlerin dans performansı	56
Fotoğraf 28. Kutu ile ayakta dans gösterisi.....	57
Fotoğraf 29. Kutu ile oyun.....	57
Fotoğraf 30. Damat ve arkadaşları oyun halindeyken	58

Fotoğraf 31. Damadın yakın akrabaları kutu ile dans ediyor	58
Fotoğraf 32. Selam faslında para verilmesi	59
Fotoğraf 33. Selam faslında para verilmesi 2	59
Fotoğraf 34. Düğün sonu damadın gelişini bekleyen arkadaşları	60
Fotoğraf 35. Damat için oluşturulan figür	62
Fotoğraf 36. Omuzlarda oynarken yapılan figür.....	62
Fotoğraf 37. Düğün sonu damadın oynatılması	63
Fotoğraf 38. Damat gelin salonuna inmeden önce son kez yakın akrabalarıyla fotoğraf çekiniyor	63
Fotoğraf 39. Damat gelin salonuna inerken.....	63

BÖLÜM I

GİRİŞ

Kültürleşme; farklı kültürlere sahip grupların doğrudan veya sürekli bir ilişki içerisinde olmaları durumunda her iki ya da daha fazla grubun kendi kültürel özelliklerinde değişimlerin ortaya çıkmasıdır. Göçler kültürleşmenin en yaygın nedenlerinden biridir. Göç eden gruplar kültürleşme sürecinde biyolojik, fiziksel, ekonomik, kültürel ve sosyal açılardan pek çok değişime uğramaktadırlar. Bireyler göç sürecinde kendi değişimlerinin yanı sıra yeni çevrelerinde de sosyokültürel değişimlere neden olur (Bilge Zafer, 2016). Kültürleşmenin en yaygın temellerinden birisi olan göç, kimi zaman kişiler için bir kurtuluş yolu olarak gözükmektedir. Bu göçlerden bazıları sıkıntı ve problemlerden uzaklaşmak için yapılırken, kimi göçler savaş ve ekonomik nedenlerden dolayı zorunlu hale gelmektedir. Yapılan göçler kişileri arkadaşlarından, ailelerinden, mesleklerinden, toplumsal bağlarından, ilişkilerinden, yöresel kültürlerinden ve toplumsal rollerinden ayırmaktadır.

Bu çalışmada göç ile ilişkili kavramlar, kültürleşmenin göçmenler üzerindeki etkisi, İzmir’de yaşayan Suriyelilerin kültürel kimlikleri, düğünleri, düğünlerdeki rolleri ve ritüelleri ortaya konmuştur. Bu sebeple araştırmaya konu olan Suriyeliler bu çalışmada, ‘göçmen’ olarak nitelendirilmişlerdir.

Bu araştırmada, Suriye’deki iç savaş sonrasında İzmir’e göç eden Suriyeli göçmenlerin kültürleşme süreçleri bağlamında düğün ritüelleri ele alınmıştır. Türkiye’de, Suriyeli göçmenlerin düğün pratiklerini kapsayan daha önce yapılmış herhangi bir çalışma olmamasından dolayı bu araştırmanın alana katkı sağlayıp gelecek çalışmalara kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmada, İzmir’de yaşayan Suriyeli göçmenlerin düğün pratikleri incelenmiştir.

Yapılan araştırmanın İzmir’de yaşayan Suriyeli göçmenlerin düğün pratiklerini nasıl gerçekleştirdiklerini yansıtacak yeterlilikte olduğu düşünölmektedir. Dolayısıyla bu alanda yapılan uygulamaların genel durumunu belirlemek bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi “İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Kültürleşme Bağlamında Düğün Pratikleri Nasıldır?” olarak belirlenmiştir.

Bu problem cümlesinin çözümine yardımcı olacağı düşünölen ‘alt problemler’ aşağıdaki gibidir.

1.2. Alt Problemler

1. Türkiye’ye göç etmiş olan Suriyeli Kürtler ve Suriyeli Arapların düğün gelenekleri nasıldır?
2. İzmir’de yaşayan Suriyeli göçmenlerin düğün pratikleri nasıl gerçekleştirilmektedir?
3. Müzisyenlerin rolleri nelerdir?
4. Salon düzeni ve kullanılan algılar nelerdir?
5. Repertuarları nelerdir?
6. Oyunları ve dansları nelerdir?
7. Repertuar nasıl icra edilmektedir?

1.3. Evren ve Örnekleme

Araştırmanın Evrenini; İzmir’de yaşayan Suriyeli göçmenlerin düğün pratikleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın Örnekleme; İzmir’de yaşayan Suriyeli göçmenlerin düğün pratikleri ritüel içi uygulamalarından oluşmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Suriyeliler bu çalışmada göçmen olarak nitelendirilmiş olup bu alışma İzmir’de iki ayrı düğün salonunda gerçekleştirdikleri düğün pratikleri ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmada, İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Düğün Pratiklerinin kültürleşme bağlamında araştırılması amaçlanmıştır.

İzmir’de yaşayan Suriyeli göçmenlerin düğün pratiklerine ait yazılı kaynakların yetersizliği, kültürel mirasların geleceğe aktarılmasını zorlaştırmaktadır. Bu çalışma, Suriyeli göçmenlerin düğün ritüelleri bakımından herhangi bir çalışmanın yapılmamış olması açısından önem taşımaktadır. Kayıt altına alınan kültür unsurları ve düğün pratikleri yazılı kaynak teşkil etmesi bakımından çalışmayı önemli kılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırma olup tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Tarama modeli araştırması, yapılacak hâlihazırda veya geçmişe ait olan unsurları aslına değiştirmeden herhangi bir etki altında bırakmadan kaydetme durumudur.

Araştırmamızın yöntemi, alan araştırmasına dayalı veri toplamaya dayanır. Veriler gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Üç müzisyenle görüşülmüş, her bir düğün üç saat gözlemlenmiştir. Bu kapsamda 7 Ağustos 2022, 13 Ağustos 2022 tarihlerinde iki ayrı Kürt düğünü, 25 Mayıs 2023, 8 Haziran 2023 tarihlerinde iki ayrı Arap düğününde gözlem yapılmıştır. Suriyeli göçmenlerin düğünlerinde hangi ritüellerin korunduğunu, nasıl bir dönüşüm geçirdiğini ve bu dönüşümde etkili olan faktörler incelenmiştir.

Bu araştırma hem sosyal bilimler hem de kültürel antropoloji alanında katkı sağlayabilir. Göçmenlerin düğün pratiklerindeki kültürleşme süreçlerini anlamak ve bu bilgileri gelecek nesillere aktarmak, araştırmanın temel hedeflerindedir.

1.7. Veri Toplama Araçları

Literatür taraması, gözlem, yarı yapılandırılmış görüşmeler, kayıt cihazları.

1.8. Verilerin Analizi

Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve kayıt cihazları ile elde edilen veriler ışığında, Suriyeli düğün gelenekleri incelenmiştir. Analiz sonucunda, düğünlerin kültürel zenginliklerinin ve toplumsal bağların güçlendirilmesindeki önemli rolü belirlenmiştir. Katılımcılar her ne kadar Türk örf ve adetlerini taklit etseler de kendi düğünlerindeki ritüellerin ve geleneklerin korunmasına büyük önem verdiklerini ifade etmişlerdir.

Özellikle düğün öncesi yapılan hazırlıklar ve düğün günü gerçekleştirilen geleneksel danslar ve müzikler katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

BÖLÜM II

KÜLTÜRLEŞME VE GÖÇ

Kültür yapısı ve dinamikliği açısından sürekli gelişim gösteren bir unsurdur. Marx'a göre kültür, "doğanın yarattıklarına karşılık insanoğlunun yarattığı her şeydir" (Bozkurt, 2011:128). Tanımdan anlaşılacağı gibi insanlığın oluşturduğu gelenekler, görenekler ve maddi manevi unsurların tümü olarak ifade edebiliriz. Kültürün var olmasındaki en büyük özellik toplumlar tarafından doğurulup büyütülmesidir. Kültür kavramını açıklayan pek çok tanım mevcuttur. Literatürde en çok araştırılan, çalışma yapılan alanlardandır. Kültür kelimesi; pek çok anlamı olan bir terimdir.

Kroeber ve Kluckhohn'un (1952) kültür kavramı çalışmalarında 164 farklı tanıma ulaşmış olmaları, net bir tanımlamanın olmadığı, tanımların çok geniş alanları kapsadığı ve çok anlam katmanını ortaya koymaktadır (Kavlak & Akova, 2022:3).

Latince karşılığı "cultura" olan kültür kelimesi; toprağı tarıma hazır hale getirme, ekme- biçme ve işleme anlamındaki "cult" fiilin "tura" ekiyle birleşmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Kelimenin Fransızca karşılığı ise "culture" olup benzer şekilde "eğitim, toprağı ekip biçme, tarım, terbiye" anlamlarına sahiptir. Tylor tarafından bilimselliğe kavuşturulan kelime, kültürü uygarlık sözcüğüyle eşdeğer şekilde kullandığı bilinmektedir (Bostan, 2016:8).

Tylor'un Türkçe çevirisi eserinde kültürün tanımı, "kültür veya medeniyet" şeklinde başlamış ve "insanın toplumun bir ferdi olarak edindiğı bilgi, inanç, yasa, sanat, töre, gelenek, görenek ve diğer yetenekler ile alışkanlıkların oluşturduğu karmaşık bir toplam" olarak tanımlanmaktadır (Tylor, 2016:91).

Cumhuriyet döneminde kültür, ekin kelimesiyle ifade edilmiştir ancak bu kelime yaygın olarak kullanılmadığı için terkedilmiştir. Kültür, insanı diğer canlılardan ayıran, sadece insana has bir özelliktir. Kültür, insanlar tarafından gelecek kuşaklara aktarılan bir semboller sistemidir (Erdentuğ, 1981:35).

Meriç (1986:9)'e göre kültür, kaypak bir kavramdır. Tahlil edemezsiniz, çünkü unsurları sonsuz, tasvir edemezsiniz çünkü bir yerde durmaz. Manası kelimelerle ifade edilemez. İnsan toplumunun olduğu her yerde kültür doğmuştur.

2.1. Kimlik – Kültürel Kimlik

Kimlik, “kültürün ortaya çıkmasına imkân sağlayan düşünce ve davranış biçimleriyle ifade edilir.” (Polat, 2020:1763).

“Bir başka deyişle kimliğin ifade edilmesini sağlayan davranış biçimleri, kültürel ortam içinde insanlar tarafından istemli veya istemsiz olarak edinilir.” (Karkın & Karaburun, 2012:104).

Kimlik, sosyal ve kültürel yönlü bir kavramdır. İnsanları diğer canlılardan ayıran belirleyici özellikleri kültür yaratmalarıdır. Çevrelerinde gelişen olayların üstesinden gelme süreçleri başka kültürlerin oluşmasına yol açmış, doğmuş olduğu kültürün biçimlendirmesine ve değişmesine maruz kalmıştır. Bu sebeple kimlik kültür ortamının edindirdiği davranış formlarıyla ifade edilir. Kimlik sosyal davranış olarak incelendiğinde ‘kültürel kimlik’, ‘kolektif kimlik’ ya da ‘etnik kimlik’ gibi kavramlarla adlandırılmaktadır (Karkın & Karaburun, 2012:104).

Kültürel kimlik herhangi bir topluluğa ait olan tinsel değerleri, tarihi ve geleneklerini içerir. Kültürel değerler sadece eskiye dönük ve gelenekçi değildir. Bu değerlerin kökü eskiye dayansa da yaşam şartları içerisinde bir dinamizmi ve yaratıcılığı söz konusu olmuştur (Bilgin & Oksal, 2018:5). Kimliğin sosyal yönü incelendiğinde ‘kolektif kimlik’, ‘kültürel kimlik’ ya da ‘etnik kimlik’ gibi kavramlarla adlandırılabilir.

“Kimlik, kişinin kim olduğunu, hangi toplumlara dahil olduğunu ve özelliklerini betimleyen nitelik bütünüdür. Kimlik, “siyasi kimlik”, “etnik kimlik”, “kültürel kimlik”, “kişisel kimlik” gibi birçok alt kültüre ayrılmaktadır. Kimlikler, tarihsel, kültürel, kişisel, sosyal ve etnik arka planın bir özeti niteliğindedir” (Dönmez, 2019:106).

Bireyler arasında ihtiyaçlar dahilinde belirli bir zaman ve mekânda etkileşim ve ortak yaşanmışlık sonucu ortaya çıkan maddi ve manevi ürünler kültür olarak tanımlanabilmektedir. İnsanlık için öneme sahip olan kültürel unsurlar, geçmişten günümüze birikerek zamanla değişen özelliğe sahiptir.

2.2. Kültürleşme

Kültürleşme kavramının birçok tanımı mevcuttur. (Türkdoğan, 1977:75)’a göre, dar anlamda kültürleşme; çeşitli kültürlerin birbirleriyle sürekli teması sonucunda değişime

uğramasıdır. Kültürleşme, özellikle göçmenler ve geçici sığınmacılar bağlamında ele alınan bir kavramdır. Kültürleşme, kültürlerarası psikolojinin en karmaşık alanlarından biridir. Kültürleşme süreci birden fazla alanı kapsamaktadır. İki ayrı anlamı vardır. İlk anlam olarak kültürleşme; iki veya daha fazla kültür arasındaki etkileşim sonucu ortaya çıkan durumdur. İkinci anlam olarak, en az iki kültürün etkileşmesi ve bu etkileşim sonucunda yaşanan psikolojik değişimlerdir (Berry, 1998, akt. Çelebi, Özçürümez, & Türkay, 2011:2).

Kültürleşme kavramı, belirli bir kültüre sahip kişilerin başka kültürden kişilerle etkileşimlerinde yaşadıkları psikolojik ve kültürel değişim süreci veya değişimlerdir (Çelebi, Özçürümez, & Türkay, 2011:2).

2.2.1. Kültürleşme stratejileri

Kültürleşmeye neyin neden olduğu, yani göçün zorunlu mu yoksa gönüllü olarak mı gerçekleştiği kültürleşmenin sonuçlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Buna karşın, ulusal göç ve kültürleşme politikaları, alıcı kültürdeki yaygın ideolojik tutumlar ve durumlar ile sunulan sosyal destek de süreç üzerinde önemli etkilere sahiptir. Bunlarla birlikte kültürleşme süreci, kişiler üzerinde etkisi bulunan kültürlerin özelliklerinden de etkilenmektedir (Boynueğri, 2018:13).

Berry (1997), kültürleşme sürecinde bireyin gösterebileceği dört strateji tanımlamaktadır. Bu stratejiler erime (asimilasyon), ayırma, aykırılışma (marjinalleşme) ve bütünleşmedir. (Boynueğri, 2018:13).

Erime, azınlık grubunun üyesinin baskın grupla günlük etkileşimlerini sürdürmeyi amaç edinmesi ve kendi etnik değerlerine bağlı kalmayı istememesi anlamına gelmektedir. Bu durumda kişi daha büyük topluma karışmak ve etnik değerlerini saklamak istemektedir. Ayırma, erimenin tersidir ve bu stratejide kişi kendi etnik kültürüne tutunmayı değerli bulmaktadır. Bununla birlikte baskın kültürün üyeleriyle etkileşime girmekten kaçınmaktadır. Bu stratejideki kişi kendi kültürel değerlerine sarılırken baskın kültüre dahil olmayı reddetmektedir. Aykırılışmada kişi ne etno-kültürel alışkanlıklarını sürdürmeye, ne de alıcı toplumun üyeleriyle ilişki kurmaya yeterince önem vermektedir. Bunun nedeni kendi kültürünü kaybetmeye zorlanması ya da ayrımcılıkta bulunması ve toplumun kişiyi dışlaması olabilir. Bütünleşme stratejisindeki kişi baskın kültürle günlük etkileşimlerini sürdürmeye çalışmaktadır, ancak bu etkileşimlerde kendi etnik kültürüne özgü değer ve davranışları sergilemekten kaçınmamaktadır. Bu durumda kişi hem kendi etno-kültürel

aidiyetini saklama çabasına girmemektedir, hem de daha büyük bir sosyal ağın parçası haline gelmeyi istemektedir. Sonuçta, büyük grubun kültürüyle küçük grubun kültürü arasında bir denge söz konusudur ve kişi hem büyük gruba dahil olmaya hem de etnik aidiyetlerine sadık kalmaya önem vermektedir (Boynueğri, 2018:13).

2.2.2. Kültürleşmenin düzeyleri

Kültürleşme kavramı genel olarak grup düzeyinde algılanmıştır. Berry'e (1998) göre kültürleşme sürecinde birey ve grup düzeyinde yaşanan değişimler farklı olduğu için kültürleşme kavramının hem grup hem de birey düzeyinde ele alınması gerekir. (Berry J., 1998, akt. Çelebi, Özçürümez, & Türkay, 2011).

Psikolojik Kültürleşme, diğer adıyla birey düzeyinde kültürleşme kavramı hem ev sahibi ülke hem de sığınmacı grup tarafından yaşanmaktadır. Bireyin maruz kaldığı kültürleşme sürecinde diğer kültürle etkileşmesi sonucu davranışlarında ve psikolojisinde meydana gelen değişim "psikolojik kültürleşme" olarak ifade edilir (Çelebi, Özçürümez, & Türkay, 2011). Psikolojik kültürleşme sürecinde çatışma yaşandığı durumlar da olabilir. Bireyin değerlerinde tutum ve davranışlarında değişimler meydana gelebilir. Kullandıkları dil, giyim tarzları, konuşma şekilleri vb. diğer davranışları değişir. Bu değişimler her bireyde farklı olduğu gibi kültürleşme stresini de meydana getirebilir.

Kültürleşme stresi, (Berry, 1998) tarafından ortaya konulmuş bir kavramdır. Kültürleşme stresi, kültürlerarası ilişkiler sürecinde bireylerin günlük hayatta yaşadıkları olaylara verdikleri tepkilerdir. Bu tepkilerin bireyleri psikolojik olarak etkilediği gözlenmektedir. Kültürleşme stresi tek taraflı olmayıp her iki taraftaki bireylerde yaşanmaktadır. Ev sahibi ülke açısından asimile olma korkusu, ayrımcılık vb. ön yargılar strese neden olurken; sığınmacı, mülteci konumunda olan kişiler açısından eğitim, istihdam, dil, kültürü uyumlaşamama gibi yeni durumlara uyum strese neden olmaktadır.

2.3. Göç

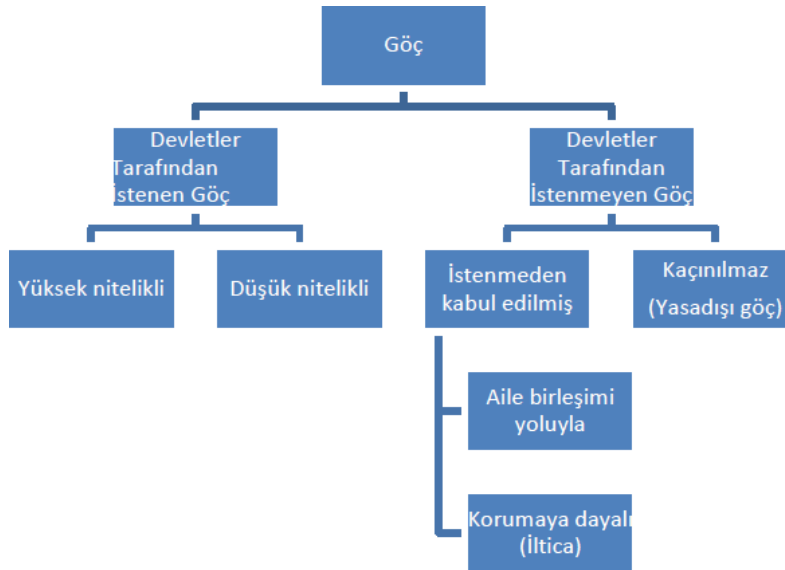
Göç kavramını ifade edecek olursak çeşitli toplulukların içinde yaşadıkları sosyo-kültürel çevreden ayrılıp başka bir coğrafi alana girmesi olarak tanımlanabilir. İnsanların doğduğu ve yaşadığı bölgeler arasında ilişki bulunmaktadır. Çevreyi bütünlüğüyle ele aldığımızda ilişkiler ve toplumsal yapı üzerindeki etkisini belirtmesi açısından oldukça anlamlıdır. "Mekânsal değişikliğe yakın olan göç bireyin başta psikolojik durumu olmak üzere topluma dair olan ve her şeyi etkileyen bir olgudur." Göç edenler ya da göç ile gelenler yeni

koşulların ortaya çıkmasını, koşulların zorlaşmasını ya da kolaylaştırmasını sağlamıştır. Nitekim koşulların zorluğu daha çok ön plana çıkarmaktadır. Toplumsal yapıyı bozma, egemenlik isteme, aidiyet, sömürü gibi birçok olumsuz durumlar görülmüştür. Başta ekonomik nedenler olmak üzere pek çok neden insanların buldukları mekânları kitleler halinde terk etmelerine neden olmuştur (Güvenç, 1996:21).

Göç, sadece insan hareketliliğini değil, kültürel alışverişi de içerir; bu nedenle göç, yerleşik grupların yeni göç edenlerle karşılaşmasıdır (Faist, 2018, akt. Aykaç & Karakaş, 2022:2). Göç sürecinde olan insanların yaşam ve kültür tarzlarında değişimler meydana gelmesi toplumla iç içe olması beklenmektedir.

2.3.1. Göç türleri

Göç, küresel sosyal adalete yönelik bir çeşit sosyal hareket olarak da yorumlanmaktadır. Bu sosyal hareket, çeşitli göç türleri vasıtasıyla kaynak, transit ve varış ülkelerini önemli ölçüde etkilemiş ve Fransa, İngiltere ve Almanya gibi ülkeleri göç alan ülke ve çok etnikli ülke olma rolünü üstlenmeye zorlamıştır (Düvell, 2006'a:225). Avrupa Birliği'nde yoğun bir şekilde gerçekleşen uluslararası göç hareketleri farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalardan ilki devlet merkezli istenen ve istenmeyen göç olarak tarif edilmektedir. Ülke ekonomisi için ihtiyaç duyulan işgücü göçü istenen göçtür. İstenmeyen göç ise, ailelerin birleşimi göçü ve ilticadır. İstenmeyen göçün devlet üzerindeki en büyük baskısı düzensiz göç olmasıdır.

Şekil 1. Devlet Merkezli Bakış Açısıyla Uluslararası Göç Sınıflandırması
Kaynak: (Carling, 2007:2).

Eurostat, (2014) göre, “AB üyelerinin üçüncü ülke vatandaşlarına verdiği ilk oturma izin sayısının % 28,5’ inin nedenini aile birleşimi oluşturmaktadır. İkinci sırada ise % 22,7 ile istihdam nedeni bulunmaktadır” (King & Lulle, 2016:33).

UNHCR’nin yıllık Küresel Eğilimler raporuna göre, “2021 yılı sonu itibarıyla savaş, şiddet, zulüm ve insan hakları suistimalleri nedeniyle yerinden edilmiş insanların sayısı bir önceki yıla göre yüzde 8 artarak ve 10 yıl önceki sayının iki katını aşarak 89,3 milyona ulaştı” (UNHRC, 2023).

Öte yandan, gönüllü göçmen olarak nitelendirilebilecek göçmen sayısı yaklaşık 190 milyondur (Koser K., 2007:16-17). Siyasi ya da ekonomik nedenlerle yapılan göç, göçmen merkezli bakış açısıyla yapılan göç olarak tanımlanmıştır. Siyasi nedenlerle göç eden gruplar genellikle mültecilerdir.

Ekonomik nedenlerle göç edenler ise genellikle işgücü göçmenleri olarak adlandırılmaktadır. Ekonomik ve siyasi göçmenlerin yanında sosyal nedenlerle göç edenler de bulunmaktadır. Bunlar çoğunlukla, eşlerinin iş buldukları ülkeye aile birleşimi yoluyla göç eden kadın ve çocuklardır. Buna ek olarak, bağımsız olarak ve ekonomik nedenlerle göç eden kadın göçmenlerin de sayısı gittikçe artmaktadır (Koser, 2007:16-17).

Kümbetoğlu, (2016:75)’na göre; göçmenler gittikleri yerlerde yabancıdırlar ve toplumsal olarak henüz bütünleşmemiş bir gruba işaret etmektedirler. Özellikle zorunlu göç eden göçmenler güvenlik, işsizlik, dil, önyargı, dışlanma gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Göçlere ev sahipliği yapan devletlerin entegrasyon politikaları göçmenlerin sorunlarının giderilmesi üzerine amaçlanır.

2.3.2. Göç ile ilişkili kavramlar

Savaş, siyasi karışıklıklar, ekonomik krizler, etnik çalışmalar, Güney Amerika, Afrika, Avrupa, Asya ve Orta Doğu’da milyonlarca kişinin yerinden edilmesine neden olmuştur. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin 2018 yılı sonu verilerine göre dünyada 70,8 milyon kişi yerleşim yerinden edilmiş, bunların 25,9 milyonu mülteci, 41,3 milyonu kendi ülkelerinde kendi topraklarından edilmiş kişi ve 3,5 milyonu ise sığınmacıdır (UNHRC, 2019b, akt. Buz & Korç, 2021:199).

2.3.2.1. Mülteci

Etymonline (2023)'na göre "Fransızca kökenli 'refugie' kelimesinden türetilen ve İngilizcede 'refugee' olarak kullanılan mülteci kelimesi, etimolojik sözlüğe göre saklanmak veya saklanma yeri anlamına gelir. Kelime, ilk olarak Nantes Fermanı'nın iptali sonucu kendi ülkelerinde zulümden kaçan Fransız Protestanları tanımlamak için kullanılmış ve 1914 yılına kadar sığınma arayan anlamına gelmiştir. 1914 sonrasında ise evinden kaçanlar anlamında kullanılmaya başlanmıştır.

2.3.2.2. Sığınmacı

Sığınma/iltica (asylum), ırkı, dini, milliyeti, siyasî görüşü veya bir gruba bağlılığı nedeniyle zulme uğrayacağı korkusu taşıyan insanların korunma arayışında olmalarıdır (Price, 2009).

Başterzi (2017:380)'ye göre sığınmacı kavramı, savaş, çatışma, politik nedenler gibi nedenlerle bir başka ülkeye ya da bölgeye sığınmak zorunda kalan kişilere verilen hukuki isimdir.

Turkiyehukuk (2023)'a göre İskân Kanunu Madde 3/3'te "Türkiye'de yerleşmek maksadıyla olmayıp bir zaruret ilcasıyla muvakkat oturmak üzere sığınanlara "sığınmacı" denir ifadesine yer verilmiştir. Ülkesini terk etmek zorunda kalarak kaçtığı ülkede sığınma talebinde bulunan sığınmacı, yetkili makamlarca "soruşturma" safhasının tamamlanmasını bekler

2.3.2.3. Dünya genelinde mülteci ve sığınmacı hareketleri

Ağırlıklı olarak dünyanın güney ve doğu bölgelerinde yoğunlaşan göçmenler kuzey ve batıda konumlanan gelişmiş ülkelere doğru gitme eğilimi göstermektedir (İçduygu, 2007:147).

Mülteci başvurusundan bulunanların en çok tercih ettikleri ülkeler arasında Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Almanya, Kanada, İsveç, İngiltere, Belçika, İsviçre, Avusturya ve Hollanda yer almaktadır. Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından yürütülen bir çalışmaya göre düzensiz göçmenlerin çoğunluğunun gelişmiş ülkelere konumlandığı görülmüştür (Oecd, 2010).

2002-2007 arasında İsveç, Fransa, İngiltere başta olmak üzere sanayisi gelişmiş ülkelere yapılan sığınma başvurularında düşüş gerçekleşmiş, ancak Irak'tan gelen sığınmacılar tarafından tekrardan ivme kazanmıştır (Kartal & Başçı, 2014).

“Ürdün’de her bin kişi başına düşen iltica talebinde bulunanların sayısı 49 iken, bu sayı Çad’da 33, Lübnan’da ise 32 olarak tespit edilmiştir. Bu veriler, nüfus yoğunluğuna göre düzensiz göçmenlerin varlığının incelenmesi sonucunda elde edilmiştir.” (Migration und Bevölkerung, 2013, akt. Kartal & Başçı, 2014:279).

2.4. Asimilasyon

Asimilasyon bir kültürün başka bir kültürü, çeşitli nedenlerle etki altına alması ve giderek kendine benzetmesi, olarak tanımlanabilir” (Yeter, 2018:109). Bir kültürde asimilasyon oluşması için bulunulan kültürün gelişmişlik ve yüksek kültür özellikleri taşıması gerekir. Kültürün asıl yapısı bireyin kendi özelliklerini göstermesiyle belirginleşir. Geçmişten gelen değerlerin zamanla gelenekleşmesi bir nevi kültürel değişim olarak da ifade edilebilir. Zamanla gelenekleşen kültürel kodlar kültürün taşınmasında ve yaşanmasında itici gücü oluşturmaktadır.

ABD’de göçmen ve etnik gruplarla ilgili çalışmalara temel teşkil eden yaklaşımların önemli bir bölümü Chicago Okulu tarafından önerilen asimilasyon teorisidir. Bu okulun temsilcileri asimilasyonu şu şekilde tanımlamıştır: “Kişilerin ve grupların, diğerlerinin hatıralarını, duygu ve düşüncelerini, tutumlarını edindikleri, onlarla yaygın bir kültürel hayatta birleşerek tecrübelerini ve tarihlerini paylaştıkları bir nüfuz etme, yayılma ve nihayet benzeşme süreci” şeklinde tanımlanmıştır (Karakaya, 2020:119). Tanımlamadan anlaşılacağı üzere asimilasyon bir benzeşme, toplumlar arası kaynaşma, değerlerini yayma sürecidir.

2.5. Entegrasyon Kavramı

“Entegrasyon, bir toplumda mültecilerin kendi özgün kimliklerini ve özelliklerini koruyarak toplumla uyumlu ilişkiler kurabilmesidir” (Açıkalın, Dağhan, & Olgun, 2021:3). “Entegrasyon kavramı, uyum süreci olarak tanımlanan, sosyal ve demokratik ilişkilerin barışçıl sürdürülebilmesini amaçlamaktadır.” Mültecilerin, toplumla olan ilişkilerini güçlendirme, topluma olan uyumlarını kolaylaştırabilmektir.

Uyum sürecinin sonunda bireylerin farklı kültürleri kendi içinde birleştirerek yeni bir kültür kazanmasına ve böylelikle sosyalleşmesine imkân oluşturulmaktadır (Açıkalın, 2021:3). Entegrasyon uygulamaları bu süreçte birçok unsurla şekillenmektedir. Bunlar; ülkelerin göçle ilgili tarihsel tecrübesi, siyasi durumu, ekonomik yapısı ve kamuoyu algısıdır. Diğer bir önemli husus ise göçün, gönüllülük esaslı veya zorunlu olma durumu entegrasyon sürecini etkilemektedir. Ülkeler açısından bakıldığında, zorunlu göç durumunda olan mültecilerin, göç ettikleri ülkenin vatandaşları veya diğer yabancı uyruklu

bireyler tarafından ayrımcı bir yaklaşıma maruz kalmaması, kısıtlanmaması için dengeli ve eşitlikçi değerler üzerinden entegrasyon ve sosyal kabul sürecinin yürütülmesi gerekmektedir. Entegrasyon süreci göç edilen toplumla mülteciler arasındaki uyum sürecini kolaylaştırmasını ve duruma adapte olmalarını gerektirir. Aksi takdirde entegrasyon süreci sekteye uğrayıp, uyum sağlamayı ve sosyal kabul görmeyi zorlaştıracaktır. Bu durum, uyum sürecinin uzun vadede yürütülmesini zorlaştıracak ve olumsuz yönde etkileyebilecektir.

2.6. Göç ve Kültürleşme

“Kültürleşme kavramı, bireylerin veya grupların bir diğer kültür ile uzun süreli etkileşimleri ve bu etkileşim sonucunda meydana gelen psikolojik ve davranışsal değişim süreci olarak tanımlanır” (Çelebi, Özçürümez, & Türkay , 2011:10). İnsanlar günlük hayatlarında sürekli farklı kültürel ortamlara girerek hayatlarını sürdürmektedirler. Girdikleri yeni kültürel ortamlar bireylerin duygu ve davranışlarını düzenler. Bu sayede farklı kültürlerin içinde bulunup sürekli değişim halinde yaşarlar. Geçici sığınmacılar/mülteciler yaşadıkları yerlerden ayrılarak yeni yerleşim yerine alışmak, bir an önce sığınmak ve zaruri ihtiyaçlarını karşılamak için sığınma alanı oluşturmaya çalışırlar. Yeniden yerleşim sürecinde geçici sığınmacı ve mültecilerin uyumu ve sorunların çözümü için yerleşim yerinin tüm olanaklarının kullanması gerekir.

(Çelebi, 2011:9)’ye göre geçici sığınmacıların/mültecilerin kültürleşme süreci, 6 evrede ele alınmaktadır. Bunlar; ayrılma öncesi, kaçış, ilk sığınma, hak iddia etme süreci, yeniden yerleşme ve uyum evreleridir. Ayrılma öncesi evrede; geçici sığınmacı/mülteci insan hakkı ihlalini içeren pek çok travmatik olay yaşamıştır. Bu süreçte kişi ilk kaçacağı yeri ve daha sonra gideceği yeri zihninde oluşturmaya başlar. Kaçış evresi; istismar, yakalanma, cinsel ve fiziksel saldırı, yaralanma diğer saldırılar ve ölüm riskleri taşımaktadır. İlk sığınma evresinde; kişinin bulunduğu yerde kalma süresi değişkenlik gösterebilmektedir. Bu süreçte tehlikeler devam ederken, temel ihtiyaçları bulunmaktadır. Topluma ve kültürleşmeye yönelik ilk tutumlar bu süreçte oluşur. Hak iddia etme evresinde; mülteci alıcı ülkeden sığınma ister aynı zamanda bu süreçte de artan belirsizlik ve sınır dışı edilme korkusu yaşanır. Bu süreç travmayı ortaya çıkartır. Bürokratik anlamda geçici sığınmacı /mülteci statüsü tanınır. Eğer bireyin sığınmacılık talebi kabul edilmişse; birey yeniden yerleşme evresine girmiş olur. Bu durumda birey kültürleşme eğilimi gösterir. Geçici sığınmacıların / mültecilerin kültürleşmesinin son noktası ise uyum evresidir.

Geçici sığınmacılar/mülteciler bu evreye ulaşabilirler. Bu durumda bireyleri kendilerini uzun süre geçici sığınmacı/mülteci olarak görmezler; bunun yerine şimdi yaşadıkları ülkede

kendilerini vatandaşı olarak görme eğilimine sahip olurlar. Kısmen bu şekilde olsa da tüm geçici sığınmacı/mültecilerin kültürleşme sürecinde bu evrelerden geçtiği söylenemez. Çoğu göçmen uyum evresine ulaşmadan ev sahibi ülke tarafından yakalandığı an ülkesine geri gönderilmektedir (Çelebi, Özçürümez, & Türkay, 2011:9).

2.7. Uluslararası Göç

Göç, bir insanın yaşamının gelecekteki bir bölümünü geçirmek üzere, tamamen veya geçici bir süre için bir yerleşim yerinden (ülke, kent, kasaba, köy) bir başkasına yerleşmek amacıyla yer değiştirmesi olarak tanımlanabilir (Mutluer, 2003:9). Birçok ülke göçmen kavramını tanımlarken Birleşmiş Milletler'in tanımını esas alır. BM'ye göre göçmen normalde yaşadığı ülkenin dışında en az bir yıl süreyle yaşamış kişidir. Göçmen tanımı gerçekte daha karmaşık bir yapıdadır. Bu karmaşanın en önemli yaratıcısı göçmen kavramının çok farklı çeşitlilikteki insanları ve çok farklı durumları kapsamasıdır. Göçmenlerin sayısını belirlemenin ve yurtdışında ne kadar süreyle kaldıklarını tespit etmenin zorluğu ise ikinci bir nedendir. Bir kişinin göçmenlikten ne zaman çıkacağı kadar ne zaman göçmen haline geldiği de tanımı zorlaştıran etkenlerdendir. Bu durum ya kişinin kendi ülkesine dönmesiyle ya da yeni bir ülkenin vatandaşı olmasıyla sonuçlanır. Bu dönüşümü yöneten prosedürler ise ülkeler arasında büyük farklılıklar gösterir. Küreselleşme ile ulus ötesi topluluklar ve diasporalar da dahil olmak üzere yeni özellikler barındıran yeni göçmen çeşitleri ortaya çıkmaktadır. (Koser, 2007, akt. Şemşit, 2018:271).

Belirgin görüşe göre uluslararası göçün dinamikleri insanların daha iyi bir yaşam kalitesine ve daha yüksek bir gelir elde etmek amacıyla az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere göç etmeleri gerçeği üzerine kuruludur (Aksoy, 2012:294).

Uluslararası göç olayları çoğunlukla az gelişmiş ülkelere çok gelişmiş ülkelere yapılan hareketler bağlamında incelenmiştir. Gelişmiş ülkelerin ekonomik faaliyetlerini dünyanın farklı bölgelerinde yaygınlaştırması, gelişmiş ülkelere doğrudan göçü tetiklemiş olmaktadır. Uluslararası göç genel olarak altı kategoride değerlendirilmiştir. Bunlar; 1) sürekli yerleşenler; 2) süreli sözleşmeli işçiler; 3) süreli profesyonel çalışanlar; 4) gizli veya yasadışı çalışanlar; 5) sığınmacılar ve 6) mültecilerdir (Aksoy, 2012:294).

Birleşmiş Milletlere göre uluslararası göçten bahsedebilmek için; kendi ülkesinden ayrılarak başka bir ülkeye göç edip yaşamayı planlayan kişinin bu işlemi gerçekleştirmek için kişinin bu işlemi bir yıldan daha fazla süre ile gerçekleştirmiş olması şartı aranmaktadır (Gençler, 2004:174).

İnsanları, doğdukları ve yaşadıkları ülkeyi değiştirmeye iten pek çok neden bulunmaktadır. Bunlar farklı şekillerde karşımıza çıkar.

İklim kaynaklı göç, insanların yaşadıkları ülkede doğa olayları ve iklim şartlarından kaynaklanan göçlerdir. Örneğin; deprem, sel vb. doğal afetler, kuraklıklar, kıtlık, tarım ürünlerinin azlığı gibi durumlar insanların yer değiştirmesinde önemli bir etkiye sahip olmuşlardır.

Ekonomik kaynaklı göç, daha iyi bir yaşam arzusuyla kaynaklanan göç olaylarıdır. İyi bir iş, statü ve gelir ekonomik kaynaklı göçün temel sebeplerinden olmuşlardır. Ekonomik koşullar dünyada bölgeler ve ülkeler arasındaki göç hareketlerinin en önemli etmenini oluşturmaktadır.

Siyasal kaynaklı göç, savaş, terör, siyasi baskı, siyasi rejim farklılıkları gibi yaşamı tehdit eden olayların yol açtığı göçlerdir. Bu göçler dünyada ülkeler arasında olabildiği gibi farklı bölgelerin arasındaki sorun ve kargaşadan da kaynaklanabilmektedir.

Eğitim kaynaklı göç, insanların daha iyi bir eğitim alabilmeleri için belirli bir süre gerçekleştirdikleri göç olaylarıdır. Eğitim süresinin tamamlanmasıyla birlikte geriye göç yapılabildiği gibi eğitim gördüğü ülkede yerleşik olarak hayatının sürdürülmesi söz konusu da olabilmektedir.

Beyin göçü, eğitim kaynaklı göçün devamı niteliğinde gerçekleşebilmektedir. Bireylerin az gelişmiş olan ülkelerin iyi eğitim görmüş, nitelikli, becerikli, alanında uzmanlaşmış kişilerin daha iyi çalışma koşullarına, daha iyi bir kariyere ve daha yüksek bir gelir düzeyine sahip olabilmek amacıyla gelişmiş ülkelere yaptığı göç olaylarıdır. Beyin göçü, nitelikli bireylerin ülkeler tarafından kaybedilmesi olarak da nitelendirilebilmektedir.

Emekli göç, uluslararası emekli göçü diğer göç türlerinden farklı motivasyonlar ve dinamikler içerir. Bu göç genellikle zengin Kuzey Amerika ve Kuzey Avrupalıların emekli olduktan sonra yaşamlarının geri kalan kısmını Güney Amerika'nın Florida veya Güney

Avrupa'nın Akdeniz sahillerinde geçirmek için yaptıkları göçü tanımlar (Balkır, Karaman, & Kırkulak, 2008:8). Genellikle tatil amaçlı gidilen yerler, emekli olunduktan sonra yaşama amacıyla seçilmektedir.

2.8. Türkiye’de Göç

Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle düzensiz göç hareketleri için geçiş ülkesi olmuştur. Yıllar itibariyle düzensiz göç olayları artarak devam etmiştir. Bunun temel sebebi, karaların uzun olması ve deniz sınırlarına sahip olması, resmi olarak hudut kapılarından yapılan girişler sonucu yasadışı yollarla yapılan kalıcılığı sağlama ve çalışma amaçlı göçlerin yayılmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti gerek ulusal düzeyde gerek yerel düzeyde etkin tedbirler alarak göçe karşı uluslararası problemlerin tespiti için çalışıp bilgi alışverişi sağlamış, problemlerin kalıcı çözümü için ortak mücadele yürütmüş ve iş birliği şeklindeki çalışmaların tümüne katılım sağlayıp aktif rol oynamıştır. Aynı zamanda ülkede yasa dışı bulunan yabancıları ülkeden çıkartmak için etkin çalışmalarını yürütmektedir.

Türkiye’de düzensiz göç konusuna ilişkin etkin ve yoğun faaliyetler; Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İç İşleri Bakanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve ilgili diğer kurumlar ile yapılan iş birliğinde yürütülmektedir. İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü koordinesinde, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ve ilgili diğer ilgili kurumlar ile yapılan iş birliğinde yürütülmektedir. Türkiye’ye yönelik düzensiz göç hareketlerinde olumsuz olayların yaşanmaması için verilen mücadele bu kurumlar tarafından süreklilik arz ederek sürdürülmektedir (Durgun & Muğan Ertuğral, 2018).

2.8.1. Türkiye’de gerçekleşen Suriyeli mülteci ve sığınmacı hareketleri

2011’de başlayan ve Arap Baharı olarak adlandırılan süreçten Suriye’nin de dâhil olduğu birçok Ortadoğu ülkesi etkilenmiştir. Savaştan etkilenen Suriyeli göçmenler Türkiye’nin de aralarında bulunduğu komşu ülkelere sığınmışlardır. Göçün en yoğun olduğu ülkeler arasında Türkiye, Lübnan, Ürdün, Mısır ve Irak yer almıştır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre ayrıca, 2015 ve 2016 yılında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Norveç, İsveç, Avustralya ve Kanada gibi ülkelerin de Suriyelileri “geçici koruma” adı altında kabul ettikleri görülmektedir (Eser, 2022:123).

Dünyanın birçok ülkesinde gerek yasal gerekse yasal olmayan yollarla farklı ülkelere giriş yapmış birçok göçmen bulunmasına rağmen, bu duruma yönelik uygulanan politikalarda ülkelere göre farklılıklar görülmektedir (Eser, 2022:123).

“Türk soylu ve Türk kültürüne bağlı olanların” Türkiye’ye gelişlerini kolaylaştırmak amacıyla 14 Haziran 1934 tarihli ve 2510 sayılı “İskân Kanunu”129 kabul edilmiştir (2733 sayılı Resmî Gazete, 1934).

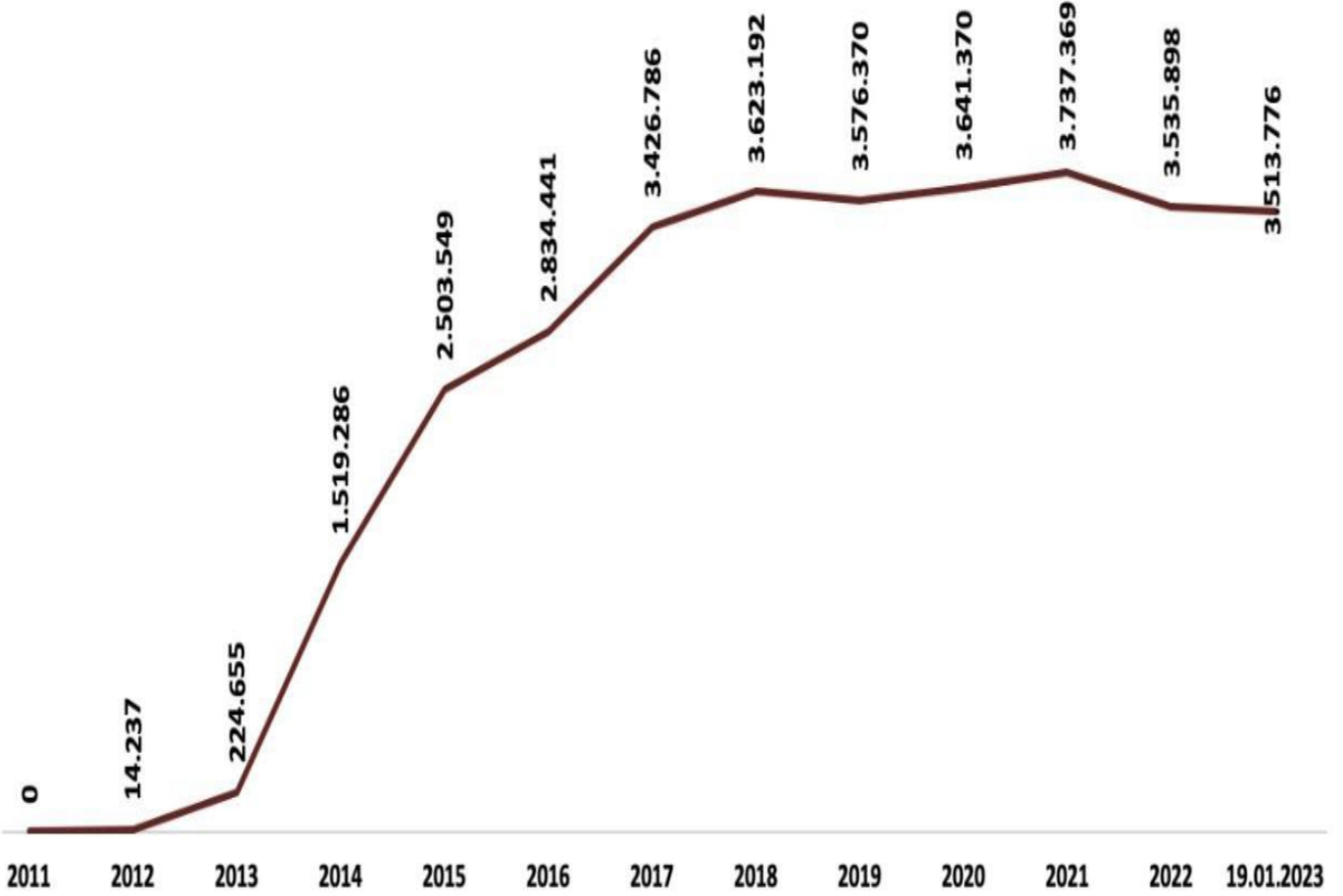
İskân Kanunu’nda ilk kez mülteci tanımı yapılmıştır. Buna göre mülteci “Türkiye’de yerleşmek maksadile olmayıp bir zaruret ilcasile muvakkat oturmak üzere sığınanlara denir” şeklinde açıklanmıştır. İçduygu’nun düzensiz göç konusunda yaptığı çalışmaya göre, 1995-2001 yılları arasında Türkiye’de toplam 322.438 usulsüz göçmen yakalandı (İçduygu, 2003, Akt. Daniş, 2004:12).

Yakalanan göçmenler köken ülkeleri bakımından çeşitlilik gösterse de göçün büyük bir kısmını Iraklılar ve İranlılar oluşturuyor. 1980-1991 yılları arasında Türkiye üzerinden 1.5 milyon civarında İranlının geçtiği tahmin ediliyor. Türkiye’de en çok iltica başvurusunda bulunan grup ise İranlılar. İranlı grup arasında Bahailer, Kürtler, Türkmenler ve Hristiyanlar yer alıyorlar (Daniş, 2004:12).

2.8.2. Türkiye’de düzensiz Suriyeli göçünün coğrafi dağılımı

Türkiye, Suriye’de savaşın başladığı 2011 yılından itibaren Suriye halkına açık kapı politikası yürütmüş ve bugün gelinen aşamada en çok mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumuna gelmiştir. Göç İdaresi Müdürlüğü’nün Ocak 2023 verilerine göre Türkiye’de 2011 yılından itibaren geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler 3.513.776 kişiye ulaşmıştır. Mültecilere sağlanan geçici koruma; sağlık, eğitim hizmetlerinden faydalanma, çalışma izni verilenlere sosyal güvence ve iş olanağı sağlamaktadır.

YILLARA GÖRE GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURIYELİLER

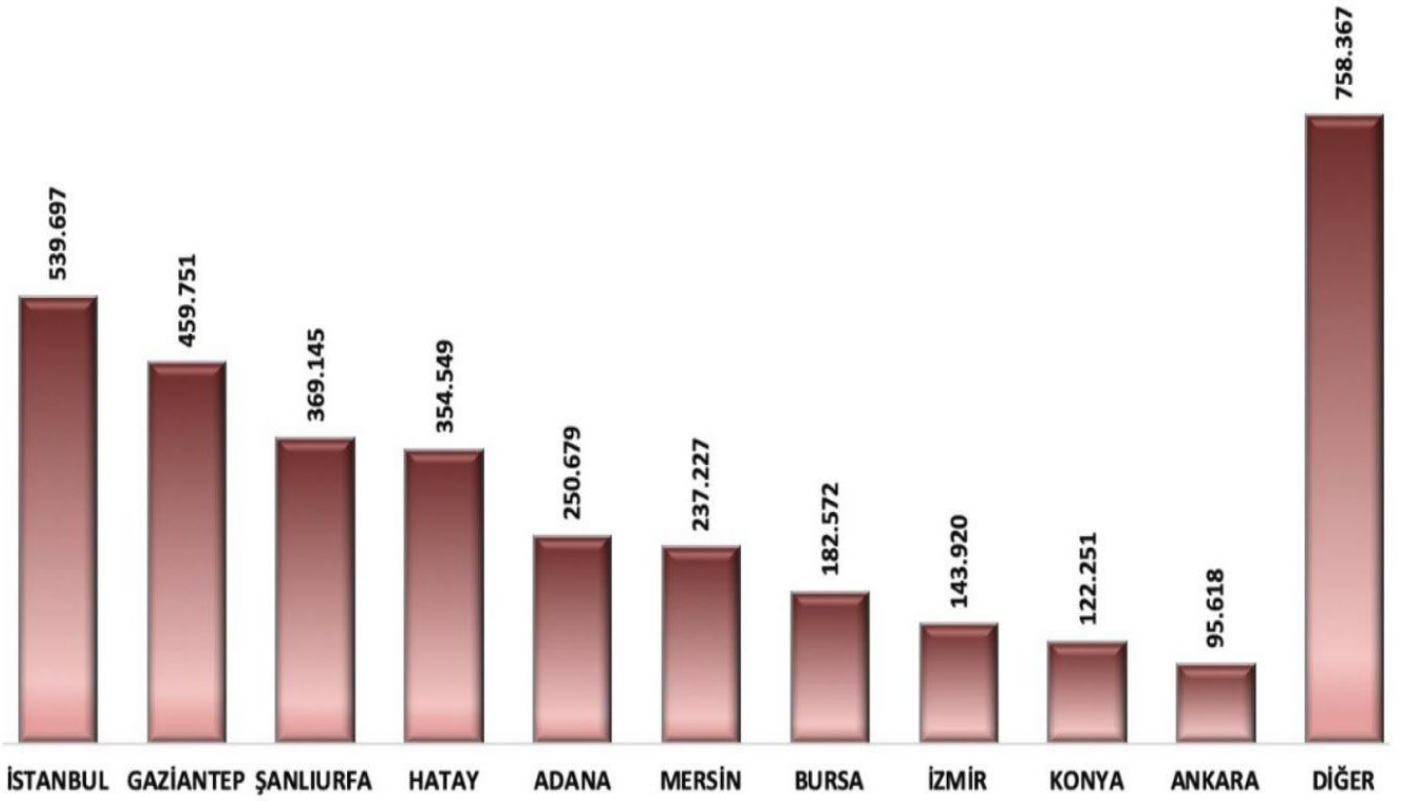

Şekil 2. Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Göçmenler

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, (2023).

Göç İdaresi Başkanlığı 2023 verilerine göre; geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin illere göre dağılımları şu şekilde tablo edilmiştir:

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNAN SURİYELİLERİN İLK 10 İLE GÖRE DAĞILIMI

Şekil 3. Suriyeli Göçmenlerin 10 İl'e Göre Dağılımı

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, (2023).

Tabloyu incelediğimizde, Suriyeli göçmenlerin çoğunluğunun İstanbul, Gaziantep, Şanlıurfa ve Hatay illerinde konumlandığını, bunu takiben diğer illerde sayıca az ve dağınık yerleşim biçiminde bulunduğunu söyleyebiliriz. Geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelileri nüfus bakımından incelediğimizde, erkek nüfusunun kadın nüfusundan fazla ve genç nüfusun çoğunlukta olduğu gözlenmektedir.

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNAN SURIYELERİN YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.874.808	1.638.968	3.513.776
0-4	229.248	214.467	443.715
5-9	288.045	271.376	559.421
10-14	208.966	196.994	405.960
15-18	139.594	123.307	262.901
19-24	230.918	182.786	413.704
25-29	210.038	157.414	367.452
30-34	152.709	116.622	269.331
35-39	127.689	98.762	226.451
40-44	88.926	74.591	163.517
45-49	60.002	57.935	117.937
50-54	45.188	44.756	89.944
55-59	35.942	36.307	72.249
60-64	23.393	24.433	47.826
65-69	15.777	17.130	32.907
70-74	9.382	10.344	19.726
75-79	4.669	5.664	10.333
80-84	2.383	3.222	5.605
85-89	1.156	1.704	2.860
90 ve üstü	783	1.154	1.937

*19.01.2023 tarihi itibarıyla

Şekil 4. Suriyeli Göçmenlerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, (2023).

2014 yılında AFAD tarafından yayımlanan rapora göre, Türkiye'deki 6 yaş üzeri Suriyeli mültecilerin:

- %15'i okuryazar değil,
- %7,4'ü okuryazar,
- %34,8'i ilkokul mezunu,
- %22,1'i ortaokul mezunu,
- %11,5'i lise mezunu,
- %8,7'si ise üniversite mezunudur.

Eğitim seviyesi ve dil bariyeri, Suriyeli mültecilerin iş piyasasına entegrasyonu için ciddi bir engel oluşturmaktadır. Aynı raporda belirtilen ankete göre, kamp dışında yaşayan

Suriyeli mültecilerin yaklaşık yarısı meslek sahibi değildir. Kadın katılımcıların %86'sı ve erkek katılımcıların yaklaşık %20'si meslek sahibi olmadığını ifade etmiştir. Siyasi ve ekonomik istikrarsızlıktan kaynaklanan düzensiz göçlerin yarattığı sorunlar ülkelerin tek başlarına çözemeyecekleri bir hal almış olup, bu olgunun çözümlenmesi için toplumun gereken sorumluluk ve dayanışma içinde birlikte hareket etmesini gerektirmektedir. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle en çok düzensiz göç alan ülkelerden birisi olmuştur. Bunun yanı sıra düzensiz göç akınlarıyla kararlılıkla mücadele etmektedir. Düzensiz göç kavramı, yasadışı yollardan hedef ülkeye gelen ya da yasal yollarla gelip çıkış süreleri içerisinde hedef ülkeden çıkmayan kişileri kapsarken; kaynak ülke için yasa dışı yollarla prosedürleri çiğneyip ülke sınırlarını geçen kişileri içermektedir. Aynı zamanda, bir diğer şekilde de “düzensiz göç doğrudan bir suç unsurundan ziyade kayıt dışılığa işaret eden bir kavramdır” (İçduygu, 2004:24).

Türk Ceza Kanunu'nun 79. maddesine göre “doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek maksadıyla, yasal olmayan yollardan bir yabancıyı ülkeye sokan veya ülkede kalmasına imkân sağlayan Türk vatandaşı veya yabancının yurt dışına çıkmasına imkân sağlayan şekillerinde gerçekleşen bir suçtur (Döner & Saydam, 2015:3).

Suriye'den yapılan göçler iç savaşın ardından başlamadı. Arap Baharı 2011'de başladı ve Mart 2011'de bazı ayrılıkçı gruplar Şam hükümetine karşı ayaklandı (Şahin, 2016:4). Ayaklanmalar 2013'ün ikinci yarısından sonra hızlandı. 2014 yılında Suriye iç savaşı sonucunda yaklaşık olarak 5 milyon Suriyeli yerinden edildi ve yaklaşık olarak 1.5 milyonu Türkiye'ye akın etti. Türkiye politikaları gereği hızlı bir kararla göç eden Suriyeli göçmenleri misafir olarak kabul etti.

Göçmenlerin çoğunluğunun Türkiye'deki hâkim İslam dinini paylaşması, Türk halkının Suriye uyruklulara karşı sempati ve misafirperverliğinin güçlü bir belirleyicisi olmuştur ve olmaya devam etmektedir (Şahin, 2016:4).

2.9. Ritüel ve Kültürleşme İlişkisi

Ritüeller bulunduğu toplumlarda farklı şekillerde görülebilir. Birçok toplumda değişik ritüellerle karşılaşmak mümkündür. Ritüel, belirli sebeplerle ya da amaçlara ulaşmak üzere tekrar eden davranış biçimleri olarak tanımlanabilir. Ritüellerin tarihine bakıldığında, farklı toplumsal yapılarda ve üretim ilişkilerine bağlı olarak farklı biçimlerde varlığına rastlanır.

Başka bir tanımlaması da “İnsanların belirli bir sonuca ulaşmak amacıyla iletişime girmeye çabaladığı kutsal varlık ya da güçlerin etkin kuvveti inancı üzerine temellenen simgesel açıdan yüklü, sözsözsel, davranışsal ya da duruşsal düzlemdeki tekrarlayıcı ve kodlanmış, çoğunlukla da gösterişli edim ve davranışlar bütünü” olarak yapılmaktadır (Riviere, 2005, akt. Özbudun, 2010:40).

İlkel toplumlarda, korunmak, beslenmek gibi ihtiyaçların karşılanabilmesi için üretilen, insanın toplayıcı ve doğaya bağımlı olduğu dönemlerde daha çok ayinle eş anlam taşıyan ritüel, devletin ortaya çıkışı ve kurumsallaşmasıyla birlikte seküler bir biçime dönüşerek merasim/tören şeklinde biçimlenmiştir (Özbudun, 1997:120). Geçmişten günümüze kadar neredeyse bilinen tüm toplulukların kendilerine özgü ritüelleri olmuştur. Günlük yaşamda insanlar arasında iletişimi sağlayan davranış biçimlerinin temelini oluşturan ve toplumsal yaşamın her alanında görülen ritüellerin çoğu, özelden genele doğru şekillenmiştir. Toplumun ortak değerlerini ifade etmede oynadıkları rol göz önünde bulundurulursa, her defasında aynı uygulamayla yinelenerek nesilden nesile aktarılmak suretiyle gelenekselleşmesinin doğal bir sonuç olduğu söylenebilir.

2.10. Müzik ve Kültürleşme

Müzik, toplumsal yapıda meydana gelen bir davranışın sonucunda yaratılmaktadır. Bu nedenle yalnız bir ses sistemi değil, etnolojik bir yapının oluşturduğu, belli bir davranışın sonucunu içinde taşımaktadır. Belli bir kültür içinde yer alan toplumsal bir olaydır. Üreten ve dinleyen o kültür içindeki insanlardır. Besteler, o kültürdeki insanların davranışlarının yansımasıdır. O kültürün ana ilkeleri ve beklentileri kavranmadıkça bestecinin niçin bu beste biçimini kullandığı, üretiliş felsefesi bilinmedikçe de müzik eserinin değeri ve yeri belirlenemeyecektir. (Kaplan, 2005:45).

Müzik kültürü ise, toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun genel kültürün yanında kazandığı müzik sanatına ilişkin bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile müzik ortamlarında geçerli ahlak kuralları, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür (Günay, 2006:99).

Ayrıca müzik, toplumun değer sistemleri üzerinde de etkili olabilir. Kültürel değişimi hızlandıran müzik, bireyleri yeni rol ve yaşam tarzına yönlendirebilir. Aynı zamanda önemli bir eğitim ve iletişim aracı olan müzik, bireylerin toplumla bütünleşmesine yardımcı olur. Bu anlamda müziğin kültürleşme sürecindeki rolü büyük önem taşır.

Müzik ve kültürleşme arasındaki ilişki oldukça derin ve çok yönlüdür. İşte bu ilişkinin bazı yönlerini kimlik ve toplumsal bağlam, duygusal deneyim ve ifade, toplumsal değişim ve protest, kültürel etkileşim ve küreselleşme, eğitim ve sanat, ritüeller ve törenler oluşturmaktadır.

Kültürleşme sürecinde müziğin etkilerine bakıldığında; kimlik ve toplumsal bağlam olarak müzik, bir toplumun kimliğini şekillendirir. Özellikle geleneksel müzikler, bir toplumun tarihini, değerlerini ve yaşam tarzını yansıtır. Bu müzikler, insanların bir araya gelmesini ve ortak bir kültürel bağ oluşturmasını sağlar.

Duygusal deneyim ve ifade olarak müzik, toplumsal değişim ve protest hareketlerinin bir parçası olabilir. Örneğin, protest şarkıları veya marşlar, insan hakları mücadelelerinde güçlü bir araç olarak kullanılır.

Kültürel etkileşim ve küreselleşme olarak müzik, küreselleşme ile farklı kültürler arasında etkileşimi artırmıştır. Popüler müzik, dünya genelinde paylaşılan bir kültürel ifade haline gelmiştir.

Eğitim ve sanat olarak müzik, eğitim sisteminin önemli bir parçasıdır. Sanatsal ifade ve yaratıcılık için müzik eğitimi önemlidir. Aynı zamanda müzik, sanatın bir dalı olarak kabul edilir ve sanatın bir ifadesi olarak değerlidir.

Ritüeller ve törenler olarak müzik, ritüeller, dini törenler, düğünler, cenaze törenleri gibi önemli yaşam olaylarında kullanılır. Bu tür etkinliklerde müzik, topluluğun bir araya gelmesini ve anlam yaratmasını sağlar. Sonuç olarak müzik, kültürleşmenin temel bir parçasıdır ve insanların yaşamlarını zenginleştirir, duygusal deneyimlerini ifade eder ve toplumsal bağları güçlendirir.

2.11. İlgili Literatür Taraması

Duygu Yılmaz (2014), “Kültürel Kimlik Bağlamında Sivas Hafik Beydili Köyü Müzik Pratikleri” başlıklı doktora tezinde; müzik icrasını etkileyen faktörler ve bireylerin doğum, ölüm, evlenme ve ibadet aşamalarında müzik pratiklerinin nasıl gerçekleştiğini konu almıştır. Bu kapsamda 2004, 2012 ve 2013 yılları arasında gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Kültürel unsurların bellek yoluyla kuşaktan kuşağa aktarıldığı, kültürel kimliğin korunmasında ve aktarılmasında aşğın ve müziğin önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Seren Dalay (2015), “İstanbul İli Büyükçekmece İlçesi Celaliye Mahallesi’nde Yaşayan Patriyotların 1960’lardan Günümüze Düğün Gelenekleri” başlıklı yüksek lisans tezinde; Patriyot topluluğunun kültürel yapısı içerisinde önemli bir yer tutan düğün geleneklerinin 1960’lardan bugüne yaşadığı değişimler incelenmiş, bu kapsamda literatür taraması ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 1970’lere kadar Rumca, Celaliye Mahallesi’nde yaşayan Patriyotların anadili iken Lozan Mübadelesi ile bu beldeye yerleşen ailelerin kendilerinden iki kuşak sonrası çocuklara Rumca değil Türkçe benimsetilmiştir. Dolayısıyla 1970’lerden sonra doğan kişilerin birçoğunun anadili Türkçe olmuştur. Günümüz müzisyenlerinin artık farklı yörelerin müziklerini icra ettikleri sonucuna varılmıştır.

Bilgen Güler (2014), “Makedon Kültürel Kimliğinin İfade Aracı Olarak İzmir- Selçuk Makedon Göçmenlerinin Müzik Pratikleri” başlıklı yüksek lisans tezinde; İzmir’in Selçuk ilçesine yerleşmiş Makedon göçmenlerinin halk kültürü, gelenekleri, görenekleri ve müzik pratikleri tarihsel süreç içerisinde şekillenmiştir. Bu kapsamda araştırmada gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleri kullanılmıştır. Makedon göçmenlerinin müzik pratikleri ve göçmen kültür değerlerine sahip çıkmaya çalıştıkları ve kuşaklar arası aktarılmaya çalışıldığı sonucuna varılmıştır.

Reyhan Esen (2019), “Türkiye’de Evlilik Ritüelleri: Niğde Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinde; Niğde’de gerçekleştirilen düğünler, düğün öncesi ve düğün programı olarak iki bölümde anlatılmıştır. Düğüne verilen önem, evlenme zamanı ve evlenme yaşı, akraba evliliği, kaçarak evlenme, içgüveysilik, kız isteme, söz kesme, nişan, kına, çeyiz serme, düğün programı ritüelleri ve düğün yemekleri, düğünde çalınan şarkılar incelenmiştir. Bu araştırmanın amacı Niğde ili örneğinde evliliğe ilişkin ritüellerin belirlenmesi, geçmişten günümüze bu ritüellerin nasıl bir dönüşüm geçirdiğinin ve bu dönüşüme etki eden faktörler

belirtilmiştir. Bu kapsamda araştırmada yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Bazı geleneklerin korunduğu ancak zamanla dönüşüm geçirdiği ve çağımıza uyum sağladığı sonucuna varılmıştır.

iekioğlu (2017), “Hatay İli Defne İlçesi Arap Alevilerinde (Nusayri) Düğün (Ferah) Müzik Kültürü” başlıklı yüksek lisans tezinde; Hatay ilinin çok kültürlülük yapısının bir parçası olan Arap Aleviliği (Nusayrilik) evlenme geleneğinin düğün müzikleri incelenmiştir. Yapılan bu araştırma, gözlem ve görüşme yapılarak incelenmiştir. Arap Alevileri düğünleri, uzun zamanlardan beri kadın-erkek dayanışması içerisinde yapıldığı, müzik kültürlerinde Türkçe ve Roman havalarına yer verdikleri sonucuna varılmıştır.

Gürcüoğlu (2024), “Bursa’nın Dağ İlçelerinde Kültürel Bellek Taşıyıcısı Olarak Kadınların İcra Ettiği Yerel Müzikal Pratikler: Bakır alma Geleneği” başlıklı yüksek lisans tezinde; Bursa’nın Dağ ilçelerinde kadınların geçmişten bu yana sürdürdüğü bakır alma geleneğinin durumu, bileşenleri ve kültürel bellek işlevleri ele alınmaktadır. Bu alışma nitel araştırma yöntemleri ve yarı yapılandırılmış kişisel görüşmeden ve gözlemlerden hareketle hazırlanmıştır. Bakır alma geleneğinin kadınların hayatında geçmişe oranla daha az yer kapladığı, bakır alma geleneğinin kültürel bellek gibi işlevlerini eskisi gibi yerine getiremediği, geleneği sürdürenlerin de azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öcal (2023), “Alevi-Bektaşi Kültüründe Cem Ritüelleri ve Müzik Pratikleri: Samsun Canlar Derneği rneği” başlıklı yüksek lisans tezinde; Alevi-Bektaşi kültürünün dinamikleri olan Cem ritüellerinin tarihi, yapısı, sosyal kökenleri, özellikleri, felsefesi ve müzik pratikleri ele alınmış ve incelenmiştir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda Samsun Canlar Derneğinde halen geleneksel Alevilik anlayışı yürütülmekte olup burada Alevi-Bektaşi kültür ve değerlerinin yaşatılmaya çalışıldığı sonucuna varılmıştır.

Yöntem (2020), “Manavgat Taşağıl Mahallesi Müzik Pratikleri” başlıklı yüksek lisans tezinde; araştırma söz konusu mahallenin kültürel unsurlarını irdelemek ve çeşitli kültür ürünlerini ortaya koymak için müzik pratikleri ele alınmıştır. Bu araştırma gözlem ve görüşme teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda mahallede anonim halk müziği ürünlerinden iş türküleri, askerlik türküleri, kına türküleri, aşk türküleri, düğün türküleri, anlatı türküleri, ninni ve ağıtlara rastlanmıştır. Bu kapsamda mahallede yöreye özgü geleneksel halk ezgileri dışında Anadolu’nun farklı yerlerinde icra edilen trklere de rastlanmıştır.

Münevver Pınar Özyürek (2012), “Müzikal Kimlik Bağlamında Adapazarı Çerkesleri'nin Müzik Kültürü” başlıklı yüksek lisans tezinde; Türkiye'nin geniş kültür mozaığı içinde yer alan Çerkes kültürünü ve bir kültür ürünü olan müziği ele almıştır. Araştırmada etnomüzikoloji, antropoloji, sosyoloji ve tarih alanlarını kapsayan bir disiplinler arası çalışma metodolojisi takip edilmiştir. Çerkes müzik kültürünün yakın çevresinde bulunan tüm müzik kültürü ile benzer özellikler taşıdığı, bu kültürel benzeşmelerin yanı sıra kendine özgü olanı da koruyabildiği sonucuna varılmıştır.

Nigâr Jalalzada (2022), “Azerbaycan'da Düğün Geleneği ve Gelinlik Modası” başlıklı yüksek lisans tezinde; Azerbaycan'da düğün gelenekleri, nişan, kına gecesi ve tören merasimlerinin özelliklerini araştırıp incelemek açığa çıkartılmasını sağlamak ve bu düğün geleneğini tanıtmak, düğün törenlerinde ve milli bayramlarda giydikleri kıyafetlerin desen ve motiflerin tasarımlarda kullanılabilmesi yeni tasarımcılara yol göstermesi ve geleneksel kültürün yaşatılması amaçlanmıştır. Araştırmada veriler, alan araştırması yoluyla elde edilmiştir. Azerbaycan halkının düğün geleneklerini günümüze kadar korudukları sonucuna varılmıştır.

Eroğlu (2012), “Midyat Süryanilerinin Düğün Gelenekleri” başlıklı makalesinde Süryani halkının daha çok dini uygulamalar içeren düğün törenlerindeki örf, adet, gelenek ve görenekleriyle düğünlerde yapılan pratikleri araştırılmıştır. Yapılan araştırma, sahada yapılan görüşme ve gözlemlere dayandırılarak incelenmeye çalışılmıştır. Süryanilerin kültürel değerlerini zamanla yitirirken Midyat'ta ise kısmen devam ettirdikleri sonucuna varılmıştır.

Gülnar & Balcı (2010), “Televizyon İzleme Motivasyonları ve Kültürleşme: Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma” başlıklı makalesinde Selçuk Üniversitesi'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin kültürleşme tutumları ile Türk televizyonlarını izleme motivasyonları ilişkisi incelenmiştir. Çalışma, saha araştırması yapılarak incelenmiş, alan araştırması sonuçlarına göre, yabancı öğrencilerin Türk televizyonlarını izlemelerindeki en önemli nedenin kültürleşme olduğu sonucuna varılmıştır.

Zeteroğlu & Seval Köse (2020), “Müzikle Uğraşan Salihli Romanları Üzerine Bir İnceleme” başlıklı makalede Salihli Romanlarının tarihleri, göçleri ile ilgili bilgiler verilir, içlerindeki müzikle uğraşanlar hakkında bilgilerin yerinde tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada literatür taraması ve görüşme tekniğiyle veriler elde edilmiştir. Müzikle uğraşan Salihli Romanlarının Şehitler ve Atatürk mahallelerinde ikamet ettikleri ve 28-70 yaş

aralığında oldukları, en çok Türk halk müziği, Türk sanat müziği ve arabesk müzik icra ettikleri, pop, fantezi ve caz müziği de icra ettikleri görülmüştür. Bu durumda ana dili olan Romancanın yanında Türkçe dilini de konuştukları, gelin çıkarma ve düğünlerinde Roman havalарının dışında Türkçe şarkılara da yer verdikleri sonucuna varılmıştır.

Agcadağ Çelik & Çetin (2023), “Suriyeli Gençlerin Uyum Süreçlerinin Berry’nin Kültürleşme Modeli Bağlamında Analizi: Hatay İli Örneği” başlıklı makalede Suriyeli gençlerin uyum sürecine odaklanmış, nitel araştırma metodolojisine göre tasarlanmış, veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme (mülakat) kullanılmıştır. Araştırmada Berry’nin kültürleşme stratejilerinden entegrasyona yöneldiği, küçük bir kısmının ayrışma yöneliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan bu araştırmalar da göstermektedir ki, son yıllarda kültürleşme bağlamında ritüellere ilişkin çalışmalar gittikçe artmaktadır. Bu araştırmalarda örneklem grubu etnik gruplar olmuştur. Çalışmalardan edinilen sonuçlar ile konuya yeni bakış açıları kazandırılmaya çalışılmış ve bu sonuçların ilgili araştırmalara ışık tuttuğu kanısına varılmıştır.

BÖLÜM III

SURİYE, SURİYEDEKİ DİNİ VE ETNİK YAPILAR

Bu bölümde Suriye'nin coğrafi yapısı, demografik yapısı, şehirleri, ekonomik yapısı, Suriye iç savaşı, dini ve etnik yapısı açıklanacaktır.

Suriye toplumunda yatay ve dikey düzeyde etnik, dini ve sosyoekonomik farklılıklara dayalı bir bölünmüşlük söz konusudur. Tek bir ülkenin sınırları içinde farklı toplumsal yapılar ortaya çıkartmıştır. Anayasal olarak Suriye'de din mezhep ayrılmaksızın tüm gruplar aslında eşit yurttaş statüsüne sahiptirler. Fakat uygulama yolu bunun hep tersi olmuştur. Nüfusun %80'e yakını Sünni Müslüman, %10'u Alevi, %5'i Hristiyan ve %3'ünü Dürziler oluşturmuştur. Çok az sayıda Katolik ve Protestan bulunurken, Hristiyanlar içinde Süryaniler ve Ortodoks Ermeniler önemli yer tutmaktadır. Sünni vatandaşların çoğu dört büyük şehir olan Şam, Halep, Humus ve Hama'da yaşamaktadır. Bu grup genellikle orta ve orta alt sınıfta bulunurken, içlerinde eğitimli ve esnaf kesimde bulunmaktadır (Yıldırım, 2021).

3.1. Suriye

Suriye, Orta Doğu'da yer alan bir ülkedir. Resmi adı Suriye Arap Cumhuriyeti olarak geçmekle birlikte resmi dili Arapçadır. Suriye'nin başkenti ve en büyük şehri Şam'dır. Nüfus açısından Halep, Şam'dan sonra ülkenin ikinci büyük şehri konumundadır (Wikipedia, 2024).

3.1.1. Coğrafi yapı

Türkiye'nin Güney komşusu olan Suriye'nin yüzölçümü 185.180 km²'dir. Suriye batısından Akdeniz ve Lübnan, kuzeyinden Türkiye, doğusundan Irak ve güneyinden Ürdün ve İsrail ile komşudur. Ülke tabiat şartları bakımından belli başlı dört bölgeye ayrılır: Dağ ve deniz arasındaki kıyı boyunca uzanan şerit; Akdeniz'in kuzey ve güneyine paralel olarak uzanan sıradağlar; dağların doğusunda, çölün kuzey ve batısından devam ederek Deraa, Şam, Homs, Hana, Halep ve Hasaka'yı içine alan geniş ve ağaçsız ovacıklar; güney doğuyu içine alarak, Irak ve Ürdün'e doğru devam eden çöller, Kuzeyde Türkiye'nin Hatay çıkıntısı ile güneyde Lübnan'ın meydana getirdiği çıkıntı vardır (Wikipedia, 2024).

3.1.2. Demografik yapı

2011 Suriye İç Savaşı öncesi Suriye'nin tahmini nüfusu, 21.124.000 Suriyeli, 1,3 milyon Iraklı mülteci ve 500.000'den fazla vatansız Filistinli olmak üzere 22,5 milyon nüfustan oluşmaktaydı. Savaş sonrası Suriye nüfusunun sayımı zorlaşmıştır. CIA World Factbook, Temmuz 2018 itibariyle tahmini nüfusu 19.454.263 olarak göstermiştir. Suriye'nin resmi dili Arapça'dır. Etnik gruplar ise kendi dillerini konuşurlar. İş ilişkilerinde konuşulan belli başlı diller ise Fransızca, İngilizce ve Rusça'dır. (Wikipedia, 2024)

3.1.3. Ekonomik yapı

Suriye ekonomisi tarım, petrol, hizmet ve endüstri sektörlerine dayanmaktadır. İç savaşın etkisinden sonra büyük bir kriz yaşanmış olup, ekonomik sıkıntılar yaşanmıştır. Sadece iç savaş değil, iklim koşulları ve kuraklığın etkisiyle tarım sektörü sekteye uğramıştır (Ticaret Bakanlığı, 2020).

3.1.4. Dini yapı

Suriye'de 1960'ların ortasına kadar çoğunluğu sağlayan Sünni Araplar, ülkedeki siyasi ve sosyal yaşamı belirlemiştir. Ülke nüfusunun yaklaşık olarak %80'i Sünni inanca mensup insanlardan oluşmaktadır. Sünnilerin toprak zenginliği, üretime dayalı varlıkları, emlak sahipliği ve Sünni bilginlerin manevi destekleri birleşince Suriye toplumunda azınlık gruplar ile Sünni Araplar arasında belirgin farkın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Büyük bölümünü Arapların oluşturduğu Sünniler; Türkler, Kürtler, Çerkezler ve az sayıdaki Filistinli mülteci de ülkenin Sünni kesimini oluşturmuştur. Sünnilerin neredeyse tamamının Şafi mezhebine mensup olduğu bilinmekle birlikte Lazkiye ve Süveyda dışındaki tüm bölgeler, Sünni nüfusunun çoğunlukta olduğu bölgelerdir (Yıldırım, 2021).

“Nusayriyye” adıyla anılan Alevîler, kendilerine dair şu ifadeleri kullanırlar: “İslam ordusu, Hums ve Ba'lbek bölgesini ele geçirdiğinde, Ebû Ubeyde Cerrah ordunun ilerleyebilmesi için destek istemiştir. Gadîr-i Hum biatinde yer alan ve Ali Şiîlerinden olan 450'den fazla kişi, Irak'tan Halid b. Velîd ve Mısır'dan Amr b. el-As ile Ebu Ubeyde'ye yardım etmek için harekete geçmişlerdir. Faaliyetlerine katkıda bulunarak, daha sonra Şam dağlarına yerleşmişlerdir. “Nusayra” kelimesi, bu küçük yardım gücünü ifade eder ve zamanla kısaltılarak “nusra” yani “galip” anlamına gelmiştir. Bu isim, o tarihten itibaren Suriye ve Lübnan Dağ Alevîleri için kullanılmaya başlanmıştır.” (Meşkur, Isfahanî, & Ahmetoğlu, 2019:360).

Günümüzde nüfusu 800 bin ile 2 milyon arasında olduğu tahmin edilen Dürzilerin çoğunluğu Suriye, Lübnan, İsrail ve Ürdün’de yaşıyor. Dürziler, kelimesi birden fazla anlam içermiş, farklı yazılımlarda kullanılmıştır: “ed-Derzü: Elbise pürüzü, elbisenin dikiş yerlerinden biri ve ona yakın bir anlama gelir. Çoğulu “Dürûz”dur. Bu kelime aslen Farsça olup sonradan Arapçaya uyarlanmıştır.

Suriye’nin son yıllarda yaşadığı savaşta General İsam Zahreddin kahraman olarak anılmıştır. General İsam Zahreddin Dürzi’dir. Savaş sırasında hayatını kaybeden İsam Zahreddin için anıt mezar yaptırılmıştır (Politikyal, 2023).

Suriye’de ülke nüfusunu oluşturan Hristiyanlık, günümüzde dünyanın en yaygın dinidir. Duygu (2019)’a göre “I. yüzyılda, Roma İmparatorluğu o dönemin en güçlü siyasi gücü içinde Hristiyanlık ortaya çıkmış ve zamanla imparatorluğun Pagan karakterli geleneksel kült inançlarına üstünlük sağlayarak resmi din haline gelmiştir. Bu değişim, Hristiyanlığın sadece imparatorluğun temel dinamiklerinden biri olmasını sağlamla kalmamış, aynı zamanda geniş coğrafyalarda yayılma fırsatı da vermiştir. IV. yüzyıldan itibaren imparatorluk yönetimi, Hristiyanlığın eski teoloji tartışmalarına da dahil olmuş ve bu durum, Hristiyanlığın kurumsallaşması ve yönetim sistemiyle entegrasyonu için yürütülen politikalarda, özellikle bu bağlamda toplanan konsillerde görülmüştür.” (Çeken, 2020:261).

“Hristiyanlık, Hz. İsa’nın öğretilerini kabul eden ve onu peygamber olarak gören ilk topluluklar tarafından, şu an Türkiye sınırları içinde yer alan Antakya’da, Büyük Suriye’nin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Hz. İsa’nın takipçileri ilk kez burada ‘Christ’ veya ‘Christians’ olarak adlandırılmışlardır. Bu bölgede, Hz. İsa dönemine dayanan bir tarihle, Suriye’deki kiliseler önem kazanmıştır. Hristiyan dünyasında saygın bir Aziz olarak bilinen Paul, Şam’a yolculuğu sırasında bu bölgeden geçmiş, Hristiyan olmuş ve bu dinin dünya çapında yayılmasında kilit roller oynamıştır.” (Öney, 2017:84).

Yahudiler, tarihte farklı adlarla anılmışlardır. Bunlardan biri “İbrani” adıdır. “Sözcüğün etimolojisine dair farklı görüşler vardır. Kaynaklarda ‘Ubr/ ‘Abr ve Benî ‘İbr/‘Abr adlı kabilelerden ve Hz. Nuh’un oğlu Sam’ın torunlarından olan ‘Âber (Eber) adından bahsedilir.” (Ballı & Gökçe, 2021:62).

Öte yandan ‘ibrî veya ‘ibrâni ifadesi “Yahudiler’in dili / İbrânice (İbrâniyye)” anlamına gelecek şekilde kullanılır (Gürkan, 2016:625). Tevrat’ta ise Hz. İbrahim’den söz edilirken “İbrani Avram” adı tercih edilir (Ballı & Gökçe, 2021).

3.1.5. Etnik yapı

Suriye'nin nüfus yoğunluğunu sağlayan Araplar, din yerine kan bağıını esas alan, dil ve tarih birliğine dayanan bir devlet kurmayı amaçlayan politik ve fikri bir harekettir (Turan, 2003:254).

İlk olarak Suriye'de bazı Müslüman ve Suriyeli ve Lübnanlı birkaç Hristiyan yazarın paylaştığı duygularla ortaya çıkmıştır (Hourani, 2009:364). Bu kişiler genellikle 19. yüzyıl başlarından itibaren batı tarzında eğitim veren, Beyrut'taki Amerika Koleji, St. Joseph Cizvit Koleji ve Kahire'deki el Ezher gibi okullarda yetişmiş kimselerdir (Alpaslan & Kaştan, 2020:430).

“Orta Doğu'nun yerli halklarından olan Kürtler, yoğun olarak Türkiye'nin güney ve doğusunda, Irak'ın kuzeyinde, İran'ın güney ve batısında ve Suriye'nin kuzeyinde yaşamaktadır. Kürtlerin anavatanının genel olarak Yukarı Mezopotamya ve İran'da Zagros Dağları çevresi olduğu kabul edilmektedir. Türkiye ve Suriye gibi diğer bölgelere ise Kürtlerin ne zaman nasıl gittikleri tartışmalı bir konudur” (Biçer, 2020:188).

“Türkler, tarihi özellikleriyle bilinen ve 1.200 yıl gibi kısa sayılabilecek bir sürede bugünkü Çin'in iç sınırlarından Tuna boyuna kadar geniş bir coğrafyada gezinen bir kavimdir. Aslında Anadolu'ya gelişleri 1100 yılına dayanır. Malazgirt Savaşı'nı kazanan Sultan Alparslan'ın asıl niyetinin Anadolu'ya batıya gitmek olmadığı açıktır; zira onun ilgisini çeken yerler Suriye ve Mısır'dı. O dönemde zenginlik ve hâkimiyet, Mezopotamya, Suriye, Filistin ve Mısır ile özdeşleşmişti.” (Ortaylı , 2020:16).

“Türklerle ilgili kabul edilebilecek tek tanım dilbilimsel olandır. Türk, Türkçe konuşandır. Başka bir tanım son derece yetersiz kalır.” Türkleri sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin yurttaşları olarak varsayarsak Türkçeyi konuşan tüm toplulukları dışta tutmuş oluruz. Öte yandan Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde Türkçeyi konuşup farklı ırktan azınlık olan bireylerin kimliklerini görmezden gelip Türk saymış oluruz (Kazancıgil & Özcan, 2015:28).

“Bin yıldan uzun bir zaman önce, Türklerin Ortadoğu'ya, özellikle Suriye'ye yerleşmeleri süreci başlamıştır. Bu, Bağdat'taki Abbasi halifesinin ordularında köle veya ücretli asker olarak görev almalarıyla tetiklenmiştir. Abbasiler döneminde (750-1258), Kayıglılar, Kıpçaklar, Karluklar, Azgışoğulları, Yamakoğulları ve sonrasında Oğuzlar ile Tokuzoğuzlar dahil olmak üzere birçok Türkmen grubunun yoğun göçü gerçekleşmiştir.

Bu göç dalgalarında, binlerce Türk savaşçı, komutanlarının önderliğinde Suriye başta olmak üzere Ortadoğu'nun çeşitli bölgelerine yerleşmiştir.” (Dağ, 2018:50).

“Suriye uzun yıllar Türk hakimiyeti altında kalmıştır. Özellikle Osmanlı döneminde Halep ve Şam önemli yerleşim merkezleridir. Dört yüzyıl (1516-1918) gibi uzun bir zaman Osmanlı hakimiyetinde kalan ve bir eyalet olan Suriye, bugün sun'î bir sınırla Türkiye'den ayrılmıştır. Ancak Türk kültürünün izleri, ülkede hâlâ hâkimiyetini sürdürmektedir” (Çeçen, 2000:439).

Çerkes adının tarihsel kökenine indiğimizde bir dizi sorunu içinde barındırır. Sözcük anlamının nasıl bir kapsamla kullanıldığı ise Çerkes etnik kimliğine farklı boyutlar kazandırabilecek niteliktedir. Avrupa dillerinde Circassian, Tscherkess; Rusçada Cherkess, Arapçada Şerakes ve Türkçede Çerkes veya Çerkez olarak yazılıp söylenen bu terim, kökeniyle ilgili pek çok farklı görüş barındırmaktadır. İngiliz etnolog ve dilbilimci Robert Gordon Latham (1812-1888), 1863 yılında yazdığı "The Nationalities of Europe" (Avrupa Ulusları) adlı kitabında, İngiltere'deki Circassian sözcüğünün İtalyanca kaynaklı olduğunu ve Cenevizliler aracılığıyla Avrupa dillerinde yaygınlık kazandığını iddia etmiştir. Ivan Gavrilovich Golovin'in "The Caucasus" adlı kitabında yer alan iddiaya göre sözcük kökeni Farsçada savaşçı anlamına gelen "Çer" ve kişi anlamına gelen "kes" olarak ifade etmiştir.

3.2. Suriye İç Savaşı

“Suriye İç Savaşı'ndaki aktörler devlet dışı aktörler ve devletler olarak iki grupta toplanabilmektedir. Hem devlet dışı aktörler hem de devletler 2011'den beri Suriye'de kaotik bir ortamın oluşmasına neden olmuşlardır” (Ağır & Tatlı, 2020:37).

Devletlerin farklı politikaları nedeniyle güvenlik sorunu ortaya çıkmış, Suriye anarşik bir hibrit savaşın yaşandığı coğrafyaya dönüşmüş, bu bölgede teröristler, milisler, isyancılar bölgede karışıklıklar çıkartmışlardır. Suriye'de "Arap Baharı" adı altında kitlesel hükümet karşıtı protesto gösterileri başladı. Dönemin mevcut rejimine karşı muhalifler başkent Şam'da protesto gösterileri düzenledi. Ürdün sınırında bulunan Deraa kentinde rejim karşıtı gösteriler devam etti. Çatışmalar sonucu birçok insan öldü. 2011 yılının sonunda, siyasi kriz ve iç silahlanma yerini derin bir çatışma aldı. Krizin genişlemesi ile Türkiye, Arap monarşileri, ABD, Fransa gibi ülkeler Esad karşıtı muhalefet desteğiyle uluslararası anlaşma ile desteklendi. (Guliyeva, 2019).

Suriye toplumunda yatay ve dikey düzeyde etnik, dini ve sosyoekonomik farklılıklara dayalı bir bölünmüşlük söz konusudur. Tek bir ülkenin sınırları içinde farklı toplumsal yapılar ortaya çıkartmıştır. Kendi dini ve etnik anlamda azınlık olanlar, genellikle kendi çevrelerinde diğer toplumlardan neredeyse bağımsız bir hayat sürmüştür. Anayasal olarak Suriye’de din mezhep ayrılmaksızın tüm gruplar aslında eşit yurttaş statüsüne sahiptirler. Fakat uygulama yolu bunun hep tersi olmuştur. Nüfusun %80’e yakını Sünni Müslüman, %10’u Alevi, %5’i Hristiyan ve %3’ünü Dürziler oluşturmuştur. Çok az sayıda Katolik ve Protestan bulunurken, Hristiyanlar içinde Süryaniler ve Ortodoks Ermeniler önemli yer tutmaktadır. Sünni vatandaşların çoğu dört büyük şehir olan Şam, Halep, Humus ve Hama’da yaşamaktadır. Bu grup genellikle orta ve orta alt sınıfta bulunurken, içlerinde eğitilmiş ve esnaf kesimde bulunmaktadır. (Yıldırım, 2021).

BÖLÜM IV

SURİYELİ GÖÇMENLERİN DÜĞÜN PRATİKLERİ

Kültürleşmenin kuşaktan kuşağa aktarılmasındaki en önemli etkenlerinden birisi de ritüellerdir. Söz konusu Suriyeli göçmenlerin ritüelleri ele alındığında düğün gelenekleri göç sonrasında kısmen değişiklik gösterse de büyük oranda devam ettirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Suriyelilerin düğün ritüellerine bakıldığında nişan töreni, hamam partisi ve kılıç savaşı en çok kullandıkları ritüeller arasında yer almıştır.

Suriye bir İslam ülkesidir ve nüfusunun yaklaşık %80'i Müslümandır. Bölgedeki diğer ülkelerdeki popüler eğilimin aksine, Suriye %12 ile en büyük Hristiyan topluluğuna ev sahipliği yapıyor. Bu istatistikler, Suriye kültürüyle ne kadar uyumlu olduğunu ve farklı geleneklerin nasıl bir karışımı haline geldiğini yansıtıyor. Suriye düğünlerinde bulunan bazı ünlü gelenekler nişan töreni, hamam partisi, kılıç savaşı en çok öne çıkan ritüellerdir.

4.1. Suriye'deki Düğün Ritüelleri

Kültürleşmenin kuşaktan kuşağa aktarılmasındaki en önemli etkenlerinden birisi de ritüellerdir. Söz konusu Suriyeli göçmenlerin ritüelleri ele alındığında düğün gelenekleri göç sonrasında kısmen değişiklik gösterse de büyük oranda devam ettirilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Suriyelilerin düğün ritüellerine bakıldığında nişan töreni, hamam partisi ve kılıç savaşı en çok kullandıkları ritüeller arasında yer almıştır.

4.1.1. Nişan töreni

Suriyeli bir Müslüman düğünü nişan töreniyle başlar. Bu nişan törenleri geleneksel geleneklere göre düzenlenir ve planlanır. Nişan töreninde damat ve gelin adayları arasında ciddi bir evlilik sözü olarak bir sözleşme imzalanır. Anlaşma, her iki taraf için de bir gelecek sözleşmesi görevi görür ve gelinin damattan hediye olarak alacağı para miktarını gösterir.

4.1.2. Hamam partisi

Suriyeli Hristiyanların evlilikleri kutlamak için tamamen farklı bir yolu var. Düğün eğlencesi, damadın hamam partisi ile başlar. Hamam partisi gelin partisinin Suriye versiyonudur. Ancak asıl fark, etkinliğin damat için olması ve gerçek bir duş partisi

olmasıdır. Sadece erkeklere özel bir etkinlik olduğu için damadın sadece özel arkadaşları ve akrabaları davet edilir. Damadın arkadaşları evinde toplanıp hamama kadar ona eşlik ederek etkinliğe başlarlar. Damat bekar olarak son düşünu alırken, arkadaşları da bekarlığının son saatlerini şarkılar söyleyip dans ederek kutlamaya devam eder.

4.1.3. Kılıç savaşı

Suriyeli damatlar düğüne büyük bir giriş yapmayı severler ve bunu sahte bir kılıç dövüşü yaparak yaparlar. Kılıç dövüşünden sonra çift, çapraz kılıç tutan iki sıra adamın altından geçer. Bu eski gelenek, gelini koruyabileceğini topluma gösterebildiği için damadın cesaretini gösterir.

4.1.4. Diğer ritüeller

Dini ve kültürel ritüellerin yanı sıra pek çok eğlenceli aktivite de etkinliğin sevincini artırır. Böyle bir aktiviteye "Arada" denir. Arada, damadı omuzlarına alıp düğün salonunda gezdiren arkadaşları tarafından söylenen ve icra edilen şarkılardan oluşan bir koleksiyondur. Benzer şekilde, çiftin heyecanlı ve uygun bekar arkadaşları, evrenin onları yakında sevgi dolu bir yaşam partneri ile kutsadığına inanarak dizlerine ve ayak parmaklarına iğneler ve çimdikler (Yallaboston, 2023).

4.1.5. Suriye'deki düğün ritüelleri ile Türkiye'deki düğün ritüelleri

Suriye'de gerçekleşen düğün ritüellerine bakıldığında sıkça kullanılan çalgılar arasında org, zurna ve davul yer almıştır. Türkiye'de aynı çalgılara yer verilmiştir. Kürtler ve Araplar ayrı düğün gerçekleştirmektedir. Kürtlerde kadın ve erkekler bir aradayken, Araplarda kadın ve erkekler ayrı düğün gerçekleştirmektedir. Düğünlerde aşiretler toplanır, yemekler yaptırılır. Suriye'de düğün hazırlıkları yapılırken düğünden iki önce gelin tarafının evinin önünde cihazlar kurulur ve eğlence yapılır. Düğün günü tekrar eğlenirler. Gelin köyde oturuyorsa kameraman ve ekibi köyden damat evine gelene kadar çekim yapar. Kına merasimi bir gün öncesi ya da düğün bitmeden yarım saat öncesi olur. Gelin kırmızı bir elbise giyerken damat geleneksel kıyafetini giyer. Türkiye'de ise kına, sadece düğün günü gerçekleşirken gelin kırmızı elbisesini, damat damatlık elbisesini giymiştir. Düğünler Suriye'de 01.00-02.00 gibi geç saatlere kadar devam etmektedir. Türkiye'de ise saat 23:00'te bitirilmektedir. Bunun nedeni salon sahiplerinin etkisidir.

4.2. İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenler

Suriye iç savaşının ardından Türkiye’ye yerleşen Suriyeli göçmenler, çeşitli illere dağılım göstermişlerdir. Bu iller arasında İzmir’de yoğun göçe maruz kalmıştır. İzmir’in çeşitli bölgelerine yerleşen Suriyeli göçmenler, toplu halde birlikte yaşamak istemişlerdir.

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURIYELERİNİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

İL SIRA	İLLER	KAYITLI SURIYELİ SAYISI	İL NÜFUSU	İLDE YAŞAYAN TOPLAM KİŞİ SAYISI	KAYITLI SURIYELİ SAYISININ İLDE YAŞAYAN TOPLAM KİŞİ SAYISINA ORANI	İL SIRA	İLLER	KAYITLI SURIYELİ SAYISI	İL NÜFUSU	İLDE YAŞAYAN TOPLAM KİŞİ SAYISI	KAYITLI SURIYELİ SAYISININ İLDE YAŞAYAN TOPLAM KİŞİ SAYISINA ORANI
1	ADANA	243.496	2.274.106	2.517.602	9,67%	42	KAHRAMANMARAŞ	90.588	1.177.436	1.268.024	7,14%
2	ADIYAMAN	21.490	635.169	656.659	3,27%	43	KARABÜK	1.466	252.058	253.524	0,58%
3	AFYONKARAHİSAR	10.991	747.355	758.346	1,45%	44	KARAMAN	827	260.838	261.665	0,32%
4	AĞRI	1.154	510.626	511.780	0,23%	45	KARS	162	274.829	274.991	0,06%
5	AKSARAY	3.849	433.055	436.904	0,88%	46	KASTAMONU	1.849	378.115	379.964	0,49%
6	AMASYA	1.254	338.267	339.521	0,37%	47	KAYSERİ	80.720	1.441.523	1.522.243	5,30%
7	ANKARA	90.684	5.782.285	5.872.969	1,54%	48	KIRIKKALE	1.695	277.046	278.741	0,61%
8	ANTALYA	4.667	2.688.004	2.692.671	0,17%	49	KIRKLARELİ	1.084	369.347	370.381	0,28%
9	ARDAHAN	108	92.481	92.589	0,12%	50	KİRŞEHİR	1.720	244.519	246.239	0,70%
10	ARTVİN	66	169.403	169.469	0,04%	51	KİLİS	74.796	147.919	222.715	33,58%
11	AYDIN	8.329	1.148.241	1.156.570	0,72%	52	KOCAELİ	52.575	2.079.072	2.131.647	2,47%
12	BALIKESİR	4.403	1.237.390	1.261.993	0,35%	53	KOHA	118.076	2.296.347	2.414.423	4,89%
13	BARTIN	494	203.351	203.785	0,21%	54	KÜTAHYA	1.602	580.701	582.303	0,28%
14	BATMAN	12.238	634.491	646.729	1,89%	55	MALATYA	31.274	812.580	843.854	3,71%
15	BAYBURT	58	84.241	84.299	0,07%	56	MANİSA	12.784	1.468.279	1.481.063	0,86%
16	BİLEÇİK	628	228.673	229.301	0,27%	57	MARDİN	85.627	870.374	956.001	8,96%
17	BİNGÖL	1.200	282.556	283.756	0,42%	58	MERSİN	237.404	1.916.432	2.153.836	11,02%
18	BİTLİS	1.055	353.988	355.043	0,30%	59	MUĞLA	10.319	1.048.185	1.058.504	0,97%
19	BOLU	4.060	320.824	324.884	1,25%	60	MUŞ	1.541	399.202	400.743	0,38%
20	BURDUR	8.739	273.799	282.538	3,10%	61	NEVŞEHİR	12.814	310.011	322.825	3,97%
21	BURSA	182.505	3.194.720	3.377.225	5,40%	62	NİĞDE	6.539	365.419	371.958	1,78%
22	ÇANAKKALE	4.236	559.383	563.619	0,79%	63	ORDU	1.043	763.190	764.233	0,14%
23	ÇANKIRI	681	195.766	196.447	0,35%	64	OSMANİYE	37.851	559.405	597.256	6,34%
24	ÇORUM	3.063	524.130	527.193	0,58%	65	RİZE	1.273	344.016	345.289	0,37%
25	DENİZLİ	13.436	1.056.332	1.069.768	1,26%	66	SAKARYA	15.029	1.080.080	1.095.109	1,37%
26	DIYARBAKIR	21.825	1.804.880	1.826.705	1,19%	67	SAMSUN	9.032	1.368.488	1.377.520	0,66%
27	DÜZCE	1.411	405.131	406.542	0,35%	68	SİİRT	4.082	331.311	335.403	1,22%
28	EDİRNE	623	414.714	415.337	0,15%	69	SİNOP	195	220.799	220.994	0,09%
29	ELAZIĞ	12.173	591.487	603.670	2,02%	70	SİVAS	3.287	634.924	638.211	0,52%
30	ERZİNCAN	136	239.223	239.359	0,06%	71	ŞANLIURFA	349.919	2.170.110	2.520.029	13,89%
31	ERZURUM	963	749.754	750.717	0,13%	72	ŞİRİNAK	5.100	557.605	562.705	0,91%
32	ESKİŞEHİR	6.668	906.617	913.285	0,73%	73	TEKİRDAĞ	11.868	1.142.431	1.154.319	1,03%
33	GAZİANTEP	450.115	2.154.051	2.604.166	17,28%	74	TOKAT	1.177	596.454	597.631	0,20%
34	GİRESUN	329	450.862	451.191	0,07%	75	TRABZON	3.265	818.023	821.288	0,40%
35	GÜMÜŞHANE	139	144.544	144.683	0,10%	76	TUNCELİ	47	84.366	84.413	0,06%
36	HAKKARİ	50	275.333	275.383	0,02%	77	UŞAK	2.842	375.454	378.296	0,75%
37	HATAY	330.239	1.686.043	2.016.282	16,38%	78	VAN	1.601	1.128.749	1.130.350	0,14%
38	HÖDİR	68	203.594	203.662	0,03%	79	YALOVA	3.510	296.333	299.843	1,17%
39	ISPARTA	7.208	445.325	452.533	1,59%	80	YOZGAT	5.186	418.442	423.628	1,22%
40	İSTANBUL	531.098	15.307.951	16.439.049	3,23%	81	ZONGULDAK	665	588.510	589.175	0,11%
41	İZMİR	142.746	4.462.056	4.604.802	3,10%						

Göç İdaresi Başkanlığı verisidir.

*19.04.2023 tarihi itibarıyla

Şekil 6. Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

Göç İdaresi Başkanlığı (2023)’na göre 19.04.2023 tarihi itibarıyla İzmir ilinde kayıtlı Suriyeli göçmen sayısı 142.746’dır. İzmir, Suriyeli göçmenler için geçici barınma, yaşama

veya Avrupa'ya geçiş noktası olarak tercih edilen illerden birisi olmuştur. Yoğun Suriyeli göçmen barındıran İzmir, sonrasında en kalabalık mülteci barındıran illerde arasına girmiştir. Güvencesiz iş kollarında ve düşük ücretlerle çalıştırılan Suriyeli mülteciler, kentte hasarlı binalarda, gecekondularda, geçici çadır alanlarında ve sokaklarda barınmaya çalışmışlardır.

Başta kent merkezi ve Torbalı olmak üzere tarım ve tekstil alanlarında yoğun olarak yaşayan Suriyeliler, eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerine erişmekte güçlük çekmektedirler. Belediyelerin bu hususta önemi artmaktadır. Yunanistan adalarına yakınlığı ile bilinen İzmir, mevsimlik işçiliğe uygun tarımsal alanları nedeniyle mülteciler için tercih sebebi olmuştur. Özellikle Basmane bölgesi mültecilerin yoğun olarak konakladığı yerlerin başında gelmektedir. Çok sayıda kayıt dışı Suriyeli mülteci kent merkezinde, Işıkkent Ayakkabıcılar Sitesinde atölyelerde çalışmaktadır (Çamur, 2017). Aşağıda bulunan tabloda Suriyelilerin ilçelere göre geçici koruma kapsamında kayıt sayıları ve hizmet sunumu durumu belirtilmiştir.

Tablo 1: İlçelere Göre Geçici Koruma Kapsamında Kayıt Sayıları ve Hizmet Sunumu Durumu

İlçe	Geçici Koruma	Nüfus	Hizmet Var/Yok	İlçe	Geçici Koruma	Nüfus	Hizmet Var/Yok
İzmir	109.549 121.302 ^{±±}	4.223.545	VAR	Seferihisar	263	37.697	VAR
Konak	27.555	370.662	VAR	Tire	249	83.082	YOK
Karabağlar	23.221	480.253	YOK	Karaburun	245	9.575	YOK
Bornova	20.458	438.549	YOK	Dikili	171	41.275	VAR
Buca	10.941	482.337	YOK	Ödemiş	168	131.728	VAR
Bayraklı	5.724	314.008	YOK	Aliaga	163	91.026	YOK
Torbali	5.243	164.981	YOK	Bergama	104	102.090	YOK
Menemen	1.195	163.565	YOK	Selçuk	102	35.960	VAR
Gazimir	1.141	132.566	VAR	Urla	91	62.439	VAR
Menderes	1.080	86.494	YOK	Narlıdere	78	64.800	YOK
Kemalpaşa	967	103.806	VAR	Kınık	61	28.265	YOK
Karşıyaka	690	338.485	YOK	Balçova	56	78.086	VAR
Çiğli	491	186.717	YOK	Kiraz	38	43.845	YOK
Bayındır	337	40.216	VAR	Beydağ	15	12.300	YOK
Foça	324	28.591	YOK	Güzelbahçe	8	29.835	YOK
Çeşme	287	40.312	YOK	Bilinmiyor	8.083		

Kaynak: İl Göç İdaresi (04.05.2017), Belediyelerden Bilgi Edinme Kanunu Kapsamında Elde Edilen Veriler.

Şekil 7. İlçelere Göre Kayıt Durumu

Kaynak: (GİB, 2017 akt, Çamur, 2017:121).

Türkiye'ye göçün ardından göçmenler, eğitimlerini sürdürmeye devam etmiş, sanat, kültür, spor gibi birleştirici etkinliklerde bulunmuşlardır. Örneğin, İzmir/Konak ilçesinde bulunan İzmir Müzisyenler Derneği, Suriyeli müzisyenlerin sanatsal anlamda buluştukları dernek haline gelmiştir. Çeşitli göçmen müzisyenler burada bir araya gelerek müziklerini icra etmektedirler. Türk okullarında eğitim gören Suriyeli çocuklar futbol takımları kurarak turnuvalar gerçekleştirmektedirler.

4.2.1. İzmir'de yaşayan Suriyeli müzisyenler ve icra ettikleri müzik türleri

Savaş ya da başka sebeplerden dolayı Türkiye'ye göç eden Suriyeli göçmen müzisyenler, mesleklerini yapabilmek için ilk etapta zorluklar çekmişlerdir. Bu zorlukların yerini zamanla asimile olma ya da iş alanlarını yaratarak mesleklerini yapabilmek veya geçimlerini rahatlıkla sağlayabilmek için alternatif seçenekler oluşturmak yer almıştır. Bu seçeneklerden bazıları Türkiye'ye ilk göçün ardından geçim sıkıntısı çekmemek için tercih

ettikleri başka iş alanları olmuştur. En çok buldukları iş alanları hizmet, tekstil, tarım veya mevsim işçiliği olmuştur.

Türkiye’de yaygınlaşan Suriyeli göçmenler toplu yerde yaşamayı tercih etmişler, kendilerine ait bölgeler oluşturmuşlar. İzmir’de yapılan alan araştırması kapsamında görüşmeler sonucu çoğu müzisyenin Karabağlar’da ve Buca’da ikamet ettiği ön görülmektedir. Türk müzisyenlerden farklı ritüellere sahip olan Suriyeli müzisyenler mesleklerini ilk geldiklerinde yapamamaları da zamanla Türk müzisyenlere, Türk şarkılarına, Türk ritüellerine uyum sağlamaya başlamışlardır.

Alan araştırması kapsamında yapılan görüşmeler sonucunda Suriye’deki düğün ritüelleri ve müzikleri hakkında görüşü alınan üç Suriyeli müzisyen görüşmeci Türkiye’ye yerleşim sonucu Türk müziklerine uyum sağlamakta zorlanmadıklarını, hatta Türk müziklerinin Suriye’de beğenilerek dinlendiğini belirtmiştir. Repertuvar şarkılarının Arapça, Türkçe ve diğer Avrupa dillerinden oluştuğunu, Arapça şarkıların daha sık çalındığını belirtmiştir. Çalgıların düğüne ev sahibi ailenin isteğine bağlı şekillendiğini, düğüne gittiklerinde standart olarak götürdükleri çalgıları klavye, zurna, bateri ve org olarak sıralamıştır. Nereelerde sahne aldığı sorulduğunda;

Görüşmeci 1. (7 Ağustos 2022)

“Sadece Suriyeli düğünlerine gidiyoruz, Türk düğünlerine gitmiyoruz. Türk müziklerini çalıyoruz, bazen Ankara havaları, Erik dalı vb. şarkılara da yer veriyoruz. Aslında bizim düğünlerimiz sazlara, halaylara hemen hemen Ankara, Antep şarkılarına benziyor çok fark yok. Düğünlerimizde Antep halaylarını da çalıyoruz. Sabah Fahri’nin müziklerini çalıyoruz. Türk düğünlerine gitmiyoruz ama Türk şarkılarını söylüyoruz. Kürtlerle hemen hemen müziklerimiz benziyor. Mesela Erzurum halayları, Ankara ve Antep müzikleri bizim müziklerimize benziyor. %60-%70 müziklerimiz Türk müziklerine yakındır.

Görüşmeci 2. (7 Ağustos 2022)

İzmir dışındaki işlere de gidiyoruz. Antalya taraflarına, Kırıkhan taraflarına gidiyoruz. İstanbul, Bursa gibi şehirlerde de ekiplerimiz var. İzmir’de Suriyeli müzisyen bize göre çok. Benim bir ekibim var, arkadaşlarımin her birinin birer ekipleri ve bu işi yaptıkları araçları var. Ben Eskiizmir’de, arkadaşlarımin ise Eşrefpaşa’da oturuyor. İsteğe göre sosyo-ekonomik durumu iyi olan vatandaşlarımız Suriye’den Türkiye’ye müzisyen çağırabiliyor. Arap

düğünlerine gittim birkaç defa Azez Bölgesi'nden müzisyen getirdiklerine şahit oldum. Ama ben sadece ses sistemi kurmak için gidiyorum. Arap düğünlerinde çalmıyorum, söylemiyorum.

Görüşmeci 3. (7 Ağustos 2022)

Arap düğünleri için ayrı gruplar var. Benim gittiğim düğünlerde müzik aletleri olarak org, zurna, bateri çalıyoruz. Arapça, Türkçe şarkılar çalıyoruz. Türkiye'deki düğünlerimiz saat 20.00-20.30 gibi başlayıp 23.00'te bitiyor. Bir gece düğün oluyor. Bizim Suriye'de eskiden iki gün önceden cihazlar kurulur. Kamera, davul ve diğer cihazlar gelin evine gider orada toplanır çalarlar, oynarlar. İki gün sonra da düğün için gelin almaya gidilir. Gelin evden çıkarken davullar, zurnalar yine çalar. Ama burada böyle şeyler olmuyor çünkü akrabaların birisi İstanbul'da birisi Antep'te. Akrabalar dağınık oldukları için Suriye'deki bu adetleri burada yapamıyorlar. Halep'te salonlarda düğün yapmak yasaktır. O yüzden vatandaşlarımız Suriye dışındaki düğün salonlarında gece saat 1-2'ye kadar yapabiliyorlar. İzmir'de müzisyen sayımız çok. İzmir içi ekip, kamerayla birlikte 5-6 bin TL' ye işe gidiyoruz ama ekipte kişi çok. Zurnacı ve yanında iki arkadaşı, davulcu, bağlamacı, klavye, canlı bateri, solist 8 kişi işe gidiyoruz. Bu para bizim ihtiyaçlarımızı karşılamıyor. Sürekli iş gelmiyor. Sezonda 20-25 düğüne gidiyoruz belki. Bizim milletimiz burada az. Suriye'de olsaydık her gün düğün var. Türkiye'de çok yok.

Düğün ritüellerine de değinen Görüşmeci 1, "Bizim Suriye düğünlerinde Kürt tarafı bir de Arap tarafı var. Suriyeli Kürtler düğünlerini kadın-erkek karışık yapar, ayrıca açıktırlar. Araplar da kadın-erkek ayrı ayrı düğün yapar, kapalıdırlar. Türk birisiyle Suriye vatandaşı evlendiğinde isteğe göre hem Türk hem Suriyeli müzisyen getirilebiliyor. Mesela bir saat Suriyeli müzisyen, bir saat Türk müzisyen çalıyor. Suriye'deki düğün geleneklerimizde iki gün önce çeyizleri almaya gidiyorlar. Aşiretler toplanıyor ve orada yemek yaptırılıp oynuyorlar. Gelin köyde oturuyorsa eğer, kameraman ve ekibi köyden damat evine gelene kadar (şehir'e gelene kadar) çekim yapılıyor. Bizde kına da var. Suriye'de kına bir gün öncesi olur ya da düğün bitmeden yarım saat önceden olur, gelin kırmızı bir elbise giyiyor damat geleneksel kıyafetini giyiyor.

Türk müziklerine karşı ilgisini ise şu şekilde dile getirmiştir: "Türk müziklerini Suriyeliler olarak çok seviyoruz. Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin %50-60'ı İbrahim Tatlıses'i severek dinler, şarkılarını seslendirir. İbrahim Tatlıses, Suriye'de de çok dinlenir. Mesela 'Hay Gidi Hay Gidi' 'Bu Nasıl Sevmek' şarkısı en beğenilen şarkılarından.

Sizler “Delilo” şarkısında oynarken ayaklarınızı üç defa öne, üç defa arkaya vuruyorsunuz, bizde ise iki defa öne iki defa arkaya vurarak oynuyoruz. Bizler makamları da çok severiz. Mesela Hicaz, Saba, Rast makamını çok, Acem makamlarını nadir kullanıyoruz. Bir şarkıyı iki makamda söyleyebiliyorum. Mesela rast bir şarkıyı aynı zamanda acem makamında seslendirebilirim.”

Nasıl müzisyen oldukları sorulduğunda ise;

“Türkiye’de müzik eğitimini çevremizdeki Suriyeli müzisyenlerden alıyoruz. Küçük çocuklar Suriyeli müzisyenlerden ders alarak yetişiyorlar. Okula ya da kursa gitmek çok nadirdir. Biz çok iyi dinleriz. Bizim müzik kulağımız çok iyidir. Makamlara çok aşinayız. Bir makamı dinlerken hangi makam olduğunu tahmin edebilirim. Ayrıca müzisyenlik dışında farklı işlerle de uğraşıyorum. Müzik aletlerine kılıf yapıyorum. Tekstille de uğraşıyorum.”

4.3. Suriyeli Kürt Düğünleri

Bu bölümde İzmir’de yaşayan Suriyeli Kürtlerin özel düğün salonlarında gerçekleştirdiği düğünlerin aşamaları ve sergiledikleri ritüellerden bahsedilmiştir. Bu araştırma kapsamında

11 Ağustos 2023, 12 Ağustos 2023 tarihlerinde İzmir/Basmane Özel Mumcu Düğün Salonu’nda iki ayrı düğün gözlemlenmiş ve müzisyenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

4.4. Suriyeli Kürt Düğünlerinin Akışı

Genel olarak Suriyeli Kürtlerin düğün akışına bakıldığında, müzisyenlerin konum olarak sahneye yerleşmesi ve ses provasından sonra düğün başlar. Düğünü olan çiftler kapıda yakın akrabaları tarafından karşılanırlar. Düğün başında salonda selamlama turu atarlar. Giyim tarzları oldukça serbesttir. Düğün repertuarlarında Arapça, Türkçe ve diğer dillerdeki şarkılara da yer verirler. Yavaş tempolu şarkılara çok az yer veren Kürtler, düğünü halay seyriyle devam devam ettirirken geleneksel danslara da yer verirler. Takı merasimi, selam merasimi, kına merasimi, ikram merasimi ve arada gibi ritüellerini gerçekleştirirler. Çalgılarda kayıt ekipmanı, prosesör gibi teknolojik aletleri kullanırlar. Canlı çalgılara önem verirler. En çok kullandıkları çalgılar arasında org, davul, zurna, bağlama ve duduk bulunur. Müzisyenlerin rolleri değişebilmekte olup sadece çalgı çalmak ve şarkı söylemek değil, ses sistemini kontrol etmek gibi görevleri de üstlenmektedirler.

4.4.1. Birinci Kürt düğününün akışı

11 Ağustos 2023 tarihinde Basmane/Mumcu düğün salonunda yapılan alan araştırmasında düğün öncesi müzisyenler ses provası aldılar. (Bkz. Fotoğraf No. 1) Çalgılarda bağlama, davul, zurna org ve duduk vardı. İki solist vardı. Solistlerden birisi sadece Arapça, diğeri hem Arapça hem Kürtçe şarkı okuyordu. Yani birisi Suriyeli Araplara, diğeri hem Arap hem Kürt kısma hitap ediyordu. Çalanlar ve söyleyenler ayrıydı. Müzisyenler dinlenerek sırayla şarkı söylediler. İbrahim Tatlıses'in "Yallah Şoför" parçası Arapça seslendirildi. Müzisyenler Türkçe şarkılara da yer verdiler. Oynayan misafirler Türkçe şarkıları seslendirerek oynadılar. Bazı Türk şarkıları Arapça diline çevrilerek seslendirme yapıldı.

Fotoğraf 1. Müzisyenlerin ses provası

Akrabalar kapı girişinin sağında ve solunda sıra halinde ellerinde meşale ve mendille gelin ve damadın içeriye girmesini beklediler. İçeriye giren çifti alkışlarla karşıladılar. Kürtçe oyun çalan şarkı eşliğinde gelin ve damat el ele tutuşarak düğün salonunu turladı. O sırada arkasında bir kadın grubu ellerinde mendillerle oynayarak onları takip ettiler. Tur bittikten sonra kayıttan açılan Arapça yavaş tempodaki şarkı ile dans etmeye başladılar. Dans esnasında akrabaları ellerindeki konfetileri patlattı. Çift daha sonra kendilerine ayrılan masaya oturdular. Bu defa gelin ve damadın yakın akrabaları (erkek-kadın yan yana) el ele tutuşup kollarını sağa sola açıp oynayarak salonu turladılar. Tur bittikten sonra, müzisyenler gelin, damat ve ailelerini salon misafirlerine tanıttı. Çifte Suriye ya da başka bir ülke veya şehirden gelen mesajlar Kürtçe dilinde solist müzisyen tarafından okundu.

Düğünde sıklıkla halay şarkıları çalındı. Halayları Türkiye’de yaşayan Kürt vatandaşlarımızla benzerlik gösteriyordu. Bazen el ele tutuşup, bazen de serçe parmak kullanarak halay çektiler. (Bkz. Fotoğraf No. 2)

Fotoğraf 2. Halay sırası

Halay şarkıları bazen kayıttan, bazen canlı olarak hem Türkçe hem Arapça olarak seslendiriliyordu. Halayın bir kısmında sadece kadın ve erkek yan yana çift şeklinde arkaya uzayan sıra şeklinde dizilmiş bir şekilde halay ritmine uyarak salonu oynayarak turladı. Kadınların bir kısmı çember şeklindeki halayın ortasında geçip tek başlarına oynadılar. Oyunda sıkça alkış kullanıldı. Tek sıra halinde giden halayda ara ara kadınlar bir tarafa erkekler diğer tarafa geçerek karşılıklı halay çekildi. Erkekler ellerini yukarıya kaldırıp dizlerini kırıp zıplayarak ve ayaklarını yere vurarak halay çektiler. Adımları sayıldığında altı’ya tamamlanıyordu. Düğün, misafirlerin her açıdan rahat görebilmesi için kameralardan canlı olarak projeksiyona yansıtıldı. Hemen hemen tüm müziklerde davul ve zurna kullanıldı. Davulcu halay çekenlerin başından hiç ayrılmadı. Ara ara davulu başlarının üstüne kaldırdı ve bahşiş almaya başladı. Gelin, kız arkadaşlarıyla oynadı. Oyun esnasında kız arkadaşları gelinin etrafında daire oluşturarak gelinliğin tülünü elleriyle kaldırıp gelini oynattılar. Düğünde yöresel kıyafetle gelip yöresel dans eden kadınlar vardı.

Fotoğraf 3. Yöresel elbise giyen kadınların dansı

Yöresel kıyafetiyle oldukça dikkat çeken kadınlar, profesyonel şekilde dansını sergiledi. (Bkz. Fotoğraf No. 3) Pasta dağıtımında şarkılar kayıttan açıldı.

Pastayı getiren görevli arkasında tutup damada bir şeyler söyledi. (Muhtemelen para istedi.) Pasta sahteydi. Müzisyenler sahnede çok rahatlardı. Pasta dağıtımında onlar da misafirlerle birlikte pasta yediler. O esnada şarkılar kayıttan devam etti. Canlı performans sergilenmedi. Takı merasiminde tokalaşırken birden fazla öpüştüler, fotoğraf çekildiler. Takı sırasında damadın annesi yanında oynayarak toplu iğneyi takılarını takmaları için misafirlere dağıttı. Gelin kucağına bebek verildi. Suriyelilere göre evlenen çiftin kucağına bebek vermek, ileride bebeklerinin olmasını ifade ediyordu. Müzisyenler düğünün bitiş saati olan 23.00'da müziği durdurup toparlanarak bitirdiler.

4.4.2. İkinci Kürt düğününün akışı

12 Ağustos 2023 tarihinde Basmane/Mumcu düğün salonunda yapılan alan araştırmasında düğün öncesi müzisyenler sahnede yerini aldılar. Müzisyenlerin hepsi Suriyeli ekipten oluşuyordu. Çalgılarda elektro bağlama, klavye, zurna hem eşlik hem ana ritim olan iki davul, görevli sahne ışık teknisyeni ve üç kameraman vardı. Müzisyenler çalgılarını ses sistemine bağlayarak tüm hazırlıklarını yaptılar ve ses provası almaya başladılar. (Bkz. Fotoğraf No.4)

Fotoğraf 4. Müzisyenlerin ses provası

Fotoğraf 5. Bağlamacının performansı

Ses provasından hemen sonra Zoom H6 stüdyo ses kayıt cihazını sisteme bağlayarak düğünü resmi olarak başlattılar. Bu ses kayıt cihazının önemi çalgıların ve vokal seslerin ortamın kirliliğinden uzak bir şekilde kanal kayıt almasıydı. (Bkz. Fotoğraf No. 6) Bu durum müzisyenlerin ses tınısına verdikleri önemi gösterir nitelikte olup aynı zamanda düğün sahibine daha iyi bir hizmet sunmaya çalışmasının da bir göstergesidir.

Fotoğraf 6. Zoom H6 ses kayıt cihazı

Ayrıca kamera misafirlere yaklaşınca sese yaklaşıyor, uzaklaşınca sese uzaklaşıyor şeklinde karıştırılıp, daha sonra kamerayla çekilen videolarla birleştirilip, düğün sahibine sunulurlardı.

4.4.3.1. Gelin ve damadın salona girişi

Salon girişinde gelin ve damat halay müziğiyle karşılandı. Gelin ve damadı karşılayan misafirler, elindeki mendillerle oynayarak karşıladılar. Kapıda karşılayan grup oynamaya devam ederken çift salondaki tüm masaların önünden geçerek misafirleri selamladı ve birden salonun ortasında durarak birbirlerinin alyansları ile geleneksel bir figür yaptılar. Gelin, damadın sağ elindeki yüzüğü çıkartıp sol eline taktı. Aynı şekilde damatta gelinin sol elindeki yüzüğü çıkartıp sağ eline taktı. Kürtçe yavaş bir şarkı eşliğinde ilk danslarını yaptılar. Daha sonra hareketli şarkılara geçildi. Oyun sırasında çiftin ellerinde kırmızı ve beyaz renkte mendiller bulunuyordu. Akrabaları da karşılarında halay çekerek çifte eşlik ettiler. Düğüne gelemeyenlerin tebrik mesajları müzisyen tarafından tek tek okundu. O esnada kenarda kadın erkek eşli bir şekilde sanki oyuna girecekmiş gibi bekleyen bir grup vardı. Mesajların ardından bu grup, ellerinde mendille kollarını bir sağa bir sola açıp salonu dans ederek turladılar. Grubun başındakiler gelin ve damadın anne ve babasıydı. Bu onlar için selamlama dansıydı. (Bkz. Fotoğraf No. 7) Dans, davul çalan iki müzisyen ve zılgıtlar¹ eşliğinde devam etti.

Fotoğraf 7. Selamlama dansı

¹ Zılgıt: Dili ağız içinde oynatarak sürekli bir ses çıkarma biçiminde belirtme, böyle bir ses çıkararak alkışlama.

Kadınlar ve erkekler davul zurna eşliğinde bir süre halay çektiler. Halaylardan en farklı olanı ağır halaydı. Bu halaya ağır denmesinin sebebi normal bir halaydan farklı olarak çok yavaş oynanması, herkesin dahil olup uzun kuyruklar oluşturmasıydı. Yaşlılar, gençler ve çocuklar bu halaya dahil oldu. Halay başlarının elinde biri sarı diğeri beyaz olmak üzere iki adet mendil vardı. Grup başları ara sıra halayın başını bırakıp bireysel performans sergilediler. Halaya iki davul bir zurna eşlik etti. Halay çekenlerin ortasında duran davul ve zurna halay ilerledikçe onları takip etti. Ağır halayda misafirler serçe parmak yerine el ele tutuşup, sağ ayaklarını bir adım yana, sol ayaklarını da sağ ayaklarını tamamlayacak şekilde bir adım yana attılar. (Bkz. Fotoğraf No. 8) Halay içerisinde el ele tutuşup kollarını havaya kaldırarak sağa ve sola sallayanlar da bulunuyordu.

Fotoğraf 8. Ağır halay

Düğünün seyri halaylarla devam etti. Halay çekenlerin adımı 4'e tamamlanıyordu. Oyunlar sırasında damadın arkadaşları damadı omuzlarına alıp hem oynadı hem oynattı. Salonu bu şekilde turladılar. (Bkz. Fotoğraf No. 9)

Fotoğraf 9. Arada ritüeli (Damadın omuzlardaki dansı)

Kadınlar grubu ise gelini çevreleyip gelinliğinin tülünü havaya kaldırarak hep birlikte dans ettiler. (Bkz. Fotoğraf No. 10)

Fotoğraf 10. Gelin ve arkadaşlarının dansı

Çalan müziklerin çoğu Kürtçeydi. Oryantal ritimler sıkça kullanıldı. Türk şarkılarından Kesik çayır, Şinanay gibi şarkılar Kürtçeye çevrilerek söylenip çalındı. Damat davul üzerinde çıkarak gelin ile karşılıklı oynadı. Bu oyun sonrasında masalarına geçip misafirlerin kendilerine gelmelerini beklediler. Çiftin akrabaları masanın başına gelerek onları ayağa kaldırdı ve masa başında karşılıklı oynadılar. Misafirler davulcu ve zurnacıya bolca para taktı. Davulcu davulunu ara sıra damadın ve misafirlerin kafasına doğru kaldırdı ve o şekilde performans sergiledi. (Bkz. Fotoğraf No.11)

Fotoğraf 11. Davulcuların damadın kafasının üzerinde sergilediği performans

Oyun sırasında damat akrabasıyla karşılıklı zeybeğe benzer bir oyun oynadı. (Bkz. Fotoğraf No. 12) Düğün boyunca hareketli halaylara da yer verildi. Hareketli halaylar dağınık şekilde oynandı. Bu halaylarda el ele tutuşup halay çeker gibi oynayan da vardı, normal oyun sergileyen de vardı. (Bkz. Fotoğraf No. 13,14)

Ellerinde mendil sallayarak gelin ve damadı çevreleyen bir grup oldu. Çift o grubun ortasında ellerinde yine aynı şekilde kırmızı beyaz mendillerle halay şarkısında oynadılar. Fakat bu oyun halaydan çok normal bir oyunu andırıyordu.

Fotoğraf 12. Damadın zeybek oyunu

Fotoğraf 13. Halay

Fotoğraf 14. Halay

Fotoğraf 15. Damadın oyunu

Fotoğraf 16. Zurnacının performansı

Fotoğraf 17. Gelin ve damadın karşılıklı oyunu

Fotoğraf 18. Suriyelilerin halay performansları

4.4.3.2. İkrâm ve kına merasimi

Pasta merasiminde meyve suyu ve kek ikram edildi. Kapalı ürünlerdi. Düğün sonunda kına gecesi yapıldı. Kadınlar kınayı salonun lavabosunda hazırladı. Sonrasında düğünün başında olduğu gibi kadın ve erkek eşli grup olup salon kapısına geçtiler. Gelinin anne ve babası kırmızı tepside bulunan kınayı kapıda bekleyen gruptan aldı ve en öne geçip grubu ortadaki masaya doğru yönlendirdi. Eşli grup uzayan kuyruk şeklinde dizilmiş vaziyette gelinin anne ve babasını ellerindeki mumlarla dans ederek takip ettiler. Masada oturan gelin ve damat ayağa kalktı, anne babasının ellerinden kınaları aldı ve bu defa grubun başına onlar geçip salonda biraz tur atar şekilde dans ettiler ve yerlerine oturdular. (Bkz. Fotoğraf No. 19)

Fotoğraf 19. Gelin ve damadın önderliğinde kına dansı

Masanın üzeri özenle süslenmiş ve mumlarla donatılmıştı. Damadın boynunda yeşil bir yemeni, gelinde kırmızı bir tül vardı. Damadın yanına bir erkek, gelinin yanına bir kadın oturdu. Bu kişiler damadın ablası ve eniştesiydi. Yanlarına solistlik yapan müzisyen de oturdu ve uzun hava söylemeye başladı. (Bkz. Fotoğraf No.20) Damadın eniştesi damadın sol elinin serçe parmağına kına sürdü önce peçeteye sardı sonrasında 200 TL çıkartıp peçeteye sarılı olan parmağın üstünü parayla sardı. (Bkz. Fotoğraf No. 21, 22). Aynı şekilde ablası da gelinin sol elinin serçe parmağına kına sürüp para ile sardı ve kırmızı bir tül geçirdi. (Bkz. Fotoğraf No. 23) Sonra gelin ve damat ayağa kalktı, damat gelinin tülünü kaldırıp alınından öptü ve oyun havasıyla düğünü bitirdiler. (Bkz. Fotoğraf No. 24)

Fotoğraf 20. Gelin ve damadın akrabaları ve müzisyenin uzun hava performansı

Fotoğraf 21. Damadın eniştesi damadın parmağına kına sürüp Türk parası ile sarıyor

Fotoğraf 22. Eniştenin, damadın serçe parmağını para ile sarması.

Fotoğraf 23. Gelinin ablası gelinin parmağına kına sürüp Türk lirası ile sarıyor

Fotoğraf 24. Damat kına sonrası gelinin kırmızı duvağını kaldırıp alından öpüyor

4.5. Suriyeli Arap Düğünü

Suriyeli Arapların düğün gelenekleri Suriye Kürtlerinin gelenekleri ile birbirlerine benzese de birkaç farklı ritüellerle karşılaşmıştır. Arap kültürüne göre kadın ve erkek ayrı salonlarda evliliklerini gerçekleştiriyorlar. Alan araştırmasının bu bölümünde Suriyeli Arapların düğünlerinde gözlemlenen ritüellerden bahsedilecektir. Bu araştırma kapsamında 13 Ağustos 2023 ve 9 Eylül 2023 tarihlerinde İzmir/Buca Ararat Düğün Salonu'nda iki ayrı düğün gözlemlenmiş ve müzisyenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

4.6. Suriyeli Arap Düğünlerinin Akışı

Çok katlı düğün salonları tercih edilir. Alt kattaki salonda kadınların, üst katta erkeklerin düğünleri gerçekleşir. Müzisyenlerin sahneye yerleşmesi ve ses provasının ardından düğün başlar. Kayıt cihazları, telefon vb. cihazların kullanımına izin verilir. Erkek salonundaki masalar ikramlarla doludur. Giyim tarzları serbest veya yöreseldir. Repertuarları Arapça şarkılardan oluşur. Halay ağırlıklı hızlı tempolu şarkılar tercih edilir. Selam merasimi gerçekleşir. Takı merasimi gerçekleşmez. Canlı performanslara önem verirler. En çok kullandıkları çalgılar arasında org, davul ve ud bulunur. Davul eşlik ritim olarak kullanılırken diğer çalgılar ezgisel olarak kullanılır. Birden fazla solist bulunur. Müzisyenler zaman zaman dönüşümlü olarak misafirlerle karşılıklı dans ederler. Damat, damatlığını düğün sonunda giyer ve arkadaşlarının kolları arasından geçerek babasıyla birbirlerine sarılıp öpüşürler. Daha sonra yakın akrabalarıyla fotoğraf çekinir ve kadınların olduğu salona iner.

Araplarda kadınların statüsü farklıdır. Kadınlar genel olarak kapalıdırlar. Düğün boyunca hiçbir şekilde bir erkekle karşı karşıya gelmemelidirler. Salonun şıklığı önemli değildir. Canlı çalgı performansı için müzisyen çağırılmaz. Salonun görünmemesi için koridor kısmı çarşafı kapatılır. Kapalı olan kadınlar salon içerisinde bulunan giyinme kabinlerinde üzerini değiştirirler. Canlı çalgı performansları olmadığı için şarkılar bilgisayar aracılığıyla kayıttan çalınır. Bilgisayarı kontrol eden bir görevli olur. Düğünde kayıt cihazları, telefon vb. teknolojik cihazlar kullanılmaz. Düğün repertuarı geleneksel Arapça şarkılardan oluşur. Hızlı ve yavaş tempolu şarkılar tercih edilir. Yöresel danslar ve halaylar halka şeklinde oynanır. Düğün seyri zılgıtlar eşliğinde devam eder. Selam ve takı merasimi gerçekleşmez. İkramlar dağıtılır. Düğün sonunda damat kadın tarafına inmeden önce kadınlar makyajlarını silerek tekrar kapanırlar. Damat salon kapısına geldiğinde annesi tarafından karşılanır ve gelinle salonun ortasına geçer. Burada duvağını kaldırıp alnından öper ve dans devam eder.

4.6.1. Birinci Arap erkek düğününün akışı

13 Ağustos 2023 tarihinde Buca/Ararat düğün salonunda yapılan alan araştırmasında salon büyük ve çok katlıydı. Giriş katında erkek topluluğu vardı ve hiç kadın görülmedi. Üst katlara doğru çıktıkça salon eski ve bakımsızdı. Bu durum yukarıda yapılan Arap düğününün sosyo-ekonomik durumu orta ya da iyi olmayan kişilerin düğünü olduğunu gösterir nitelikteydi. Salona çıkan iki farklı merdiven çıkışı bulunuyordu. Biri kadınlar için, diğeri erkekler için kullanılıyordu. Orta kata gelindiğinde orta kattaki salonun kapısının büyük bir çarşafı kapatılmıştı. Burada kadınların düğünü vardı. Yani kadınların düğünü erkeklerin alt katında yapılıyordu. İki farklı merdiven çıkışı olmasına rağmen orta kata gelindiğinde diğer merdivenden çıkan kişi birbirlerini görebiliyordu. Bu yüzden bu orta kat, kadın ve erkeklerin birbirlerini görmemeleri için çarşafı kapatılmıştı. Bu çok katlı düğün salonu, Suriyeli müzisyenlerden aktarılan bilgiye göre Suriyelilerin en çok tercih ettiği salonlardan bir tanesiydi. Erkekler salonuna giriş yapıldığında salonun girişinde tüm masalarda meyve, su ve enerji içecekleri bulunuyordu. Müzisyenlerden aktarılan bilgiye göre bu ikramlar Suriyeli düğünlerinde sıkça dağıtılmış. Salonun ortasında bir davulcu, sahne kısmında çift org çalan bir müzisyen ve yanında iki solist bulunuyordu. (Bkz. Fotoğraf No. 25)

Fotoğraf 25. Aynı anda iki farklı orgu kullanan müzisyen

Fotoğraf 26. Org çalan müzisyen

Alttaki org'dan piyano pedalı kullanmıştı. Neden kullandığı sorulduğunda sesleri daha rahat yaymak için kullandığını söyledi. Üst org'dan bas sesleri, alt org'dan çeşitli çalgı sesleriyle solo çalıyordu. Vokallerden birisi şarkıyı seslendirirken diğeri geri vokal yapıyordu.

Fotoğraf 27. Müzisyenlerin dans performansı

Davulun etrafında Suriyeli gençler çember şeklinde dizilmiş, halay pozisyonu almış, el ele tutuşmuş, omuz omuza halay çekiyorlardı. Halaydan sonra yerini Arapça şarkıların yer aldığı oyun havaları yer aldı. Suriyeli gençler ayrı ayrı gruplar halinde oyun oynuyorlardı. Gruplar birden bir araya gelip birisinin eline beyaz bir kutu verildi. Bu şekilde ayakta oynamaya devam edildi. (Bkz. Fotoğraf No. 28)

Fotoğraf 28. Kutu ile ayakta dans gösterisi

Daha sonra gençler çember şeklinde yere oturdu. Elinde kutu olan Suriyeli genç kutuyla birlikte tek başına oynarken, diğerleri alkışlarla ritim tuttular. (Bkz. Fotoğraf No. 29)

Fotoğraf 29. Kutu ile oyun

Daha sonra arkadaşlarından biri kutuyla oynayan genci omuzuna aldı ve bu şekilde tüm gençler ayaklanarak oynamaya devam ettiler. Beyaz kutu ile omuzlar üstünde oynayan Suriyeli genç kutuyu sağa sola gösterircesine sallayarak omuzlar üstünde dans etti.

Fotoğraf 30. Damat ve arkadaşları oyun halindeyken

Daha sonra omuzlardan inerek kutuyu bir başkasına verdi. En son damadın akrabaları o kutuyu ellerine alıp müzik eşliğinde oynadı. (Bkz. Fotoğraf No. 31)

Fotoğraf 31. Damadın yakın akrabalarının kutu ile dansı

Bu kutunun anlamı, damadın damatlığının içinde olması ve düğün sonunda giyilecek olmasıydı. Suriyeli Arap düğünlerinde damatlar damatlıklarını düğün sonuna doğru giyerler ve salona alkışlarla girer.

4.6.1.1. Selam faslı

Göç ya da başka sebeplerden dolayı Türkiye'ye göç eden Suriyeliler, ülke genelinde dağınık bir şekilde yerleşim göstermişlerdir. Bu sebeple hem Suriye'de hem Türkiye sınırları içerisinde eş, dost akrabalarından ayrı yaşamak durumunda kalmışlardır. Yakınlarından ayrı kalmak zorunda kalan Suriyeliler, düğün gibi etkinliklerinde mesafelerden dolayı birbirlerinin bu etkinliklerine katılım gösterememişlerdir. Suriyeliler düğünlerinde gelen selamlara ayrı özen göstermiş, bunun için düğünün bir kısmında sadece gelen selamları okumuşlardır. Ancak biz Türklere göre bu selam faslı biraz daha farklı işlemektedir. Düğün salonunda Suriye'den, başka ülkelerden ya da Türkiye'nin herhangi bir şehriden selam okutmak isteyen kişi müzisyene önce parasını verir, sonra selamını okutur. (Bkz. Fotoğraf No. 32, 33). Yani müzisyenler para almadan selam okumuyorlar. Selam söyletmek isteyen önce para vermek zorundadır.

Fotoğraf 32. Selam faslında para verilmesi

Fotoğraf 33. Selam faslında para verilmesi 2

4.6.1.2. Düğün repertuarı

Müzisyenler Suriyelilerden seçiliyor. Düğün müzikleri genelde Arapça, Türkçe ve ilahi şarkılardan oluşuyor. İstek şarkılara da yer veriliyor. Türk misafirler için Türkçe şarkılara da yer veriliyor hatta müzisyenler bildikleri Türk müziklerine eşlik ediyorlar. Türkçe ya da farklı dildeki müzikleri kayıttan açıyorlar. Eğer çalan müzik oyun havasıysa müzisyenler kendileri de oynayarak misafirlere eşlik ediyorlar. Kimileri Arap şarkılarında tespihle oynuyor, kimileri peçeteleri mendil gibi sallayarak oynuyor. Şarkı bitimlerinde Suriyeli misafirler sıkça yüksek sesli bir şekilde grup halinde salavat getiriyorlar. Ara sıra ilahi parçalara da yer veriyorlar. Düğüne ev sahibi damadın akrabalarına isterlerse şarkı söyleniyor. Düğünde Urfa halaylarına da yer veriliyor. Halay başı ara ara grubundan ayrılıp bir başına dans sergilerken grup halayı bozmadan aynı şekilde devam ettiler.

4.6.1.3. Damadın salona girişi

Düğün bitimine yakın damat salonun merdivenlerinden çıkıp kabine girip elbisesini giyerek orada bekledi. O sırada Suriyeli gençler uzunca bir sıra oluşturup karşılıklı birbirlerinin ellerini tutarak havaya kaldırıp damadın ortalarından geçmesi için tünel şeklinde bir alan yaratıyor. (Bkz. Fotoğraf No. 34). Damat bu alanın oluşturulduğu haberini alınca kabinden çıkıp merdivenlerden yavaş yavaş iniyor birkaç yakınıyla birlikte Suriyeli gençlerin ellerinin arasından yavaş yavaş ilerliyor. Bu alanın sonunda damadın babası sabırla bekledi. Alanı yürüyerek bitiren damat alan sonuna vardığında bir konfeti patlatılıyor ve gül yaprakları saçılıyor, damat o esnada babasıyla alkışlar eşliğinde birbirlerine sarılıp öpüşüyorlar. Damat sadece babasıyla sınırlı kalmayıp en yakınlarıyla da sarılarak selamlaşıyor.

Fotoğraf 34. Düğün sonu damadın gelişini bekleyen arkadaşları

4.6.2. İkinci erkek düğününün akışı

9 Eylül 2023 tarihinde Buca/Ararat düğün salonunda yapılan alan araştırmasında müzisyenler saatler öncesinden (18:00) düğün salonuna gelerek prova almaya başladı. Çalgılarda iki org, iki ud, iki davul vardı. Davul ana ritim ve eşlik yaparken diğer çalgılar ezgi çalgısıydı. Ud çalan kişi iki ud getirmişti ve ikisi de elektroydu. Salonda vokal dahil olmak üzere toplamda 7 müzisyen vardı. Müzisyenler ve çekim ekibi Suriyeliydi. Çekim ekibi Suriyeli Türkmenlerden oluşuyordu. Herkes ayrı gruptu. Birisi dışarıdan gelmiş olup sistem cihaz kontrolünü yaptı. Ud, org ve davul çalan, düğün aralarında anonsları yapan kişi ayrı bir gruptu. Vokal müzisyen Suriye'den özel istek üzerine getirilmiş biriydi. Prova boyunca Arap ritimleri denendi. Ud ile taksimler yapıldı, ses ayarları yapıldıktan sonra düğün saatine kadar canlı çalgısal performans sergilendi. Düğün resmi olarak 20:30 saatinde başladı. Anonsu yapan kişi konuşma yaparak düğünü başlattı.

4.6.2.1. Düğün süreci ve repertuvar akışı

Düğün başında misafirlere “mırra” denilen çok acı bir kahve dağıtıldı. Bolca ikramlar vardı. Sık sık meşrubatlar getirildi ve ara ara dağıtıldı. Bu içecekler kola, gazoz, soda vb. içeceklerdi. Düğün sonuna doğru paketlenmiş meyve tabağı ikram edildi. Bu tabakta elma, şeftali, muz ve salatalık vardı. Düğün oldukça hareketli parçalarla başlayıp hareketli parçalarla devam etti. Suriyeli gençler bir araya gelip halaylar çekti. Gruplar şeklinde çemberler oluşturarak salonun çeşitli yerlerinde halaylar çekildi. Şarkıların çoğunda halaylar serbest şekilde oynandı. Belirli bir ritim kalıpları yoktu. Kimisi ayaklarını yere ritme uygun şekilde vururken, kimileri ellerini havaya kaldırıp selamlar şeklinde salladı, kimileri birbirlerinin omuzuna çıkarak dans etti. Düğünde omuz üzerinde sıkça danslar sergilendi. Gruplar hep sırasıyla birbirlerinin omuzuna çıktı. Damat davul üzerine çıkartılıp havaya kaldırılarak alkışlar eşliğinde bir süre davul üzerinde oynatıldı. Bir başka genci ise oynayanlardan bazıları kavrayıp birkaç defa yukarıya fırlatarak eğlendi. Üç kişi üç arkadaşını omuzlarına aldı. Omuza çıkanlardan birisi damadın kendisiydi. Bu grup omuzlarda iken el ele tutuşup oyunsal bir figür sergiledi. Çalan şarkıların hepsi Arapçaydı. Türkçe ya da başka bir dilde müzik çalınmadı. Kayıttan hiç açılmadı. Suriye'den gelen müzisyene ilgi yoğundu. Selam için belirli bir bölüm ayrılmadı, düğünde ara ara selam anonsları yapıldı ve uzun sürdü. Selam için Suriye'den telefonla görüntülü arayanlar vardı. Bu görüntülü aramaları misafirler müzisyene getirip görüştürüp salona selamlar söylendi. Selamlar paralıydı. Suriyelilerde selam için para vermek gelenek haline gelmiş. Bazı

şarkıların geleneksel olduğu oynayanların halinden anlaşılıyordu. Geleneksel halaylarını düğün sonuna doğru sergilediler. Sol ayak önde, sağ ayak geride öne arkaya vurarak, en son eğilerek halay performansı sergilediler. Adımları saydığımızda sol ayak 3 adım öne, sağ ayak 1 adım geriye tamamlıyordu. Müzisyenler de oldukça eğlendiler. Çalgılarını çalarken dans bile ettiler. Düğün oldukça coşku havasında geçti.

4.6.2.2. Damat'ın gelişi

Damat düğün boyunca arkadaşlarıyla halaylar çaktı. Yakın akrabalarıyla karşılıklı oynadı. Giyinmek üzere düğün salonunda bulunan kabine ilerledi. Kabinde giyindikten sonra damadın akrabalarından birisi misafirlere işaret etti. Salonda bulunan misafirler karşılıklı birbirlerinin ellerinden tutarak kollarını havaya kaldırdı ve kollarının arasından damadın geçişine izin verildi. (Bkz. Fotoğraf No. 35)

Fotoğraf 35. Damat için oluşturulan figür

Damat misafirlerin kolları arasından geçerek boşluğun sonuna çıkınca alkışlarla desteklendi Arapça halay müzikleri çaldı herkes oynamaya başladı. Damadı omuza alarak (Bkz. Fotoğraf No. 36)

Fotoğraf 36. Omuzlarda oynarken yapılan figür oynattılar.

Fotoğraf 37. Düğün sonu damadın oynatılması

Son olarak damat alt katta bulunan kadın düğününe gitmek için hazırlığa başladı. Gitmeden önce yakın akrabalarıyla bir araya gelerek fotoğraflar çekindi ve ardından salondan ayrıldı. (Bkz. Fotoğraf No. 38, 39).

Fotoğraf 38. Damadın yakın akrabalarıyla fotoğraf çekilmesi

Fotoğraf 39. Damat gelin salonuna inerken

4.6.3. Kadın düğününün akışı

4.6.3.1. Düğün hazırlıkları ve fiziksel görünüm

Araplara göre kadın ve erkeğin bir arada düğün yapması, düğün sırasında erkek ve kadın tarafının birbirlerini görmesi yasaktır. Damat ve yakın akrabalarından birkaçı yalnız düğün sonunda gelin tarafına girebilmektedir. Alan araştırmamın bu bölümünün tamamında gözlem tekniği kullanılmıştır. Erkekler, kadınların olduğu salona giremedikleri için iki yardımcı kadın araştırmacılarından yararlanılmıştır. Gözlem gerçekleştiren araştırmacılarından birisi İzmir Yaşar Üniversitesi/ Hukuk öğrencisi, diğeri İzmir Demokrasi Üniversitesi/İnsan Kaynakları bölümü öğrencisidir. 9 Eylül 2023 tarihinde Buca/Ararat düğün salonunda yapılan alan araştırmasında gözlemlerini şu şekilde aktarmışlardır:

“Kadın tarafındaki koridor, merdiven girişlerini çarşafı kapattılar. Dışarıdan gelecek misafirlere karşı temkinliydi. Kız çocukları kim olursa olsun hiçbir erkeğin giriş yapmaması, görüşülmemesi için tek tek tembuhlendi. Buna erkek çocukları da dahildi. Bir yandan sanki bir erkek girecekmiş gibi ortam hep tedirgindi. Salon bir düğün için yeterli kalabalıkta değildi. Düğünde kimse yeterli Türkçe’ye sahip değildi. Sadece “nasılsın” gibi temel kelimeleri telaffuz ediyor hatta bu kelimeleri bazen söylemekte zorlanıyorlardı. Bu yüzden Türkçe bilen birisi için salondaki misafirlerle anlaşmak oldukça güçtü. Şarkılar düğün boyunca kayıttan çaldı. Kayıt kalitesi çok kötüydü. Kayıtları bilgisayar başında yöneten bir kadın vardı. Geleneksel Arapça şarkıları çaldı. Bu şarkılar da Suriye’de yapılmış olan düğünlerde çalınan şarkılardı. Yani hazır düğünlerin şarkıları çalınıyordu. Mikrofon vb. cihazlar yoktu. Arapça şarkılar çok başkaydı, bildiğimiz klişe şarkılardan değildi çok gelenekseldi. Şarkılar romantik ya da hareketli denebilecek şarkılar değildi, türünü anlamak zordu. Hiçbir şarkıya eşlik yapılmadı, sanki bilmiyor gibiydiler. Ancak zılgıt sırasında olabildiğince bağırıyorlardı. Birisi çıkıp hiçbir şekilde konuşma yapmadı. Salondaki kadınlar şık, makyajlı, saçları uzun ve topuz şeklindeydi. Aynı şekilde kız çocukları da oldukça makyajlıydı. Bazı kadınların saç renkleri mavi, kırmızı gibi rengarenkti. Uzun saçlılar da vardı. Kadınların hepsi şaşırtacak düzeyde birbirlerinden farklıydılar.

Kadın salonu erkek salonuna göre daha bakımsız ve özensizdi. Eski masalar sandalyeler, duvar boyaları yıpranmıştı. Salonda çok fazla çocuk vardı. Düğünü kalabalıklaştıran çocuklardı. Gelin salona girdiğinde, oynamaya kalktığında, herkes sevindiğinde, eğlendiklerini göstermek amaçlı bol bol zılgıtlar söylendi ve alkışlar tutuldu. Gelin çok fazla

oyuna kalkmadı. Türk adetlerindeki gibi kırmızı duvak, kırmızı kuşak kullanılmamış, kendisi ve misafirler de dahil hiçbir kadının üzerinde küpe, yüzük vb. takılar yoktu.

4.6.3.2. Oyun

Düğün boyunca çok hareketli şarkılar açılmadı. Daha romantik şarkılarda gelin zılgıt eşliğinde dans etti. Dansta tek başınaydı. Kadınlar gelinin etrafına toplanıp alkışlarla dans ettirdiler. Düğünün pisti hiç boş kalmadı, kimse oturmadı sahne ortasında hep birileri vardı. Dans eden kişiler belli başlı kişilerdi. Hepsi hemen hemen aynı tarz giyinmiş hepsinin elbisesi uzundu, kısa giyinmiş bir kadın vardı. Sadece düğün sonunda bir tane hareketli şarkıya yer verildi. O esnada salon disko ışıklarıyla aydınlatıldı ve tüm kadınlar ellerini yukarıya kaldırarak diskodaymış edasıyla dans etti. Yaşlılar hiçbir oyuna kalkmadı, kaldırılmadı. Dans ederlerken yüksek sesle zılgıtlar söylenerek, zıplanarak, dans edildi. Oyunlar genelde halka şeklinde oynandı. Gelin dans ederken ya da otururken diğer kadınlar etrafında döndüler. Bazı kadınlar yöresel danslar sergiledi. El ve kol hareketlerini yöresel danslarına göre kullandılar. Halay kuyrukları çok dardı. Geniş oynanmadı. Düğünde takı merasimi, çiçek atma gibi ritüeller yapılmadı. Sabit bir halay tarzları yoktu, herkes farklı tarzlarda oynuyordu. Bir tane geleneksel bir halay şarkısı çalındı, oyun şekilleri aynı çift gibi kol kola girip, el ele tutuşup iki adım öne zıpla bir adım geri git, iki adım öne zıpla bir adım geri git, en son iki adım geri şeklindeydi.

Gelinin akrabalarına özel çağrı, selam ya da özel istek üzerine oynatma olmadı. Zaman zaman ikramlar oldu. Bu ikramlar su ve bisküviydi. Anı kalsın diye sadece kadının birinci derece akrabalarından bir grup birkaç çekim yaptı. Diğer kadınlar düğün boyunca asla telefonunu çıkartmadı. Telefon kullanmak yasaktı. Süs olarak kar köpüğü sıkıldı, damat gelince ateş fiskiyeleri açıldı.

4.6.3.3. Damadın salona gelişi

Damat içeriye gelmeden önce kadınlar aşama aşama ilerledi neyin ne zaman olacağını çok iyi biliyorlardı. Damat salona gelmeden önce herkes makyajlarını sildi, bazıları yüzlerine peçelerini taktı, şık elbiselerinin üzerine pardesülerini giyip kapandılar. Damat iki erkek kardeşiyle birlikte salona geldi. İçeriye giriş yaparken damadın annesi kapının önünde karşıladı. Gelin ortaya geldi, damat yanına ilerledi ve bir süre bakıştılar. Bakışmadan sonra gelinin elini tuttu, duvağını kaldırdı ve alnından öptü. O esnada alkışlar tutuldu, zılgıtlar söylendi. Gelinin duvağını damadın kafasına geçirdiler birlikte duvak altında dans ettiler. Gelin, damat, iki erkek kardeşi ve kardeşlerin eşleri hep birlikte el ele tutuşup yuvarlak

oluşturup dans ettiler. Bu dansı gerçekleştiren grup gelinin ve damadın birinci dereceden akrabasıydı. Genellikle damadın yakınları biraz daha ön planda olacak şekilde hareket etti. Yakınları olduğu çok belliydi. Her hamlede ön planda olmaya çalıştılar. Sona doğru damat gelinin ellerinden tutarak sağa ve sola salladı, bunu takiben gelin arkadaşlarını da yanına çağırarak arkadaşlarının ellerinden tutup sanki çocuk oyunu oynuyormuşçasına ellerini sallayarak ve dönerek dans ettiler. Zılgıtlar dans boyunca devam etti. Erkekler sağına ve soluna dönerek el salladı. Kadınların elleri daha aşağıda, bel hizasında tutularak bu hareket yapıldı ve erkekler salonu terk etti. Kadınlar düğün bitiminde salondan çıkarken tüm makyajlarını ayna karşısına geçip silerek her yerlerini kapattılar. Makyajlarını silmeyen kadınlar maske takarak kapattı ve öyle salondan ayrıldı.

4.6.4. BULGULAR, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada İzmir’de yaşayan Suriyelilerin düğün pratikleri kültürleşme bağlamında ele alınmıştır. Veriler İzmir’de özel düğün salonlarında gerçekleştirilen düğünler gözlemlenerek ve burada görev alan müzisyenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda toplanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre; İzmir’de bulunan özel düğün salonlarından bazılarının Suriyeli göçmenlere kiralandığı, çoğu düğün salonu sahiplerinin Suriyelilere kiralamak istemediği, bazı salonların özellikle Suriyeli göçmenler tarafından tercih edildiği tespit edilmiştir. Düğünlerde çoğunlukla Arapça şarkılara yer verildiği, bunu takiben Türkçe şarkıların yer aldığı ve diğer dillerdeki şarkılara da yer verildiği gözlemlenmiştir.

Suriye’den göç eden müzisyenlerin Suriye’de düğün hazırlıklarına 2 gün önceden hazırlandığı, düğün öncesi gelinin evinin önünde toplanıp çalıp oynadıkları, düğün sırasında gelini almaya gittikleri, düğünlerin gece geç saatlere kadar devam ettiğini ancak Türkiye’de akrabaları farklı illerde oldukları için böyle şeyleri yapamadıkları, bu yüzden düğünleri Türkiye’deki şekliyle gerçekleştirdikleri, Türk vatandaşıyla Suriye vatandaşı evlendiğinde düğüne isteğe göre hem Türk hem Suriyeli müzisyenin getirildiği gözlemlenmiştir.

Yapılan alan araştırmasında Suriyeli Kürt ve Suriyeli Araplar olmak üzere iki ayrı etnik grubun olduğu görülmüştür. Suriyeli Kürt ve Suriyeli Araplar arasında gelenek farkının olduğu ama zaman zaman benzerliklerin de olduğu görülmüştür. Buna örnek verilecek olursa, Kürt düğününde giyim tarzları serbest, kadın ve erkekler bir arada, Arap düğününde ise birbirlerini göremeyecek şekilde düğünler gerçekleştirilmiştir. Kürt düğünlerinde canlı müziğe daha çok önem verilmiştir. Söz konusu canlı çalgıların yer alması, Suriyeli müzisyenlerin düğüne çağırılması onlar için bir gelenek göstergesi haline gelmiştir. Düğünlerde ikramların yer alması göçmenler için önem taşımaktadır.

Genel olarak Arap ve Kürt Suriyeliler ikram dağıtmayı ihmal etmemiştir. Kürt kadınların takılara önem verdiği görülürken, Arap kadınlarının takı kullanmadığı gözlemlenmiştir. Müzisyenlerle yapılan görüşmede, müzisyenlerin normal piyasa koşullarına göre düşük ücretlerle çalıştırıldığı, sadece Suriyeli düğünlerinde yer aldığı saptanmıştır.

Suriyeli göçmenlerin Türkiye’ye yerleşmesinden sonra her ne kadar Türklerle uyumlu olmaya çalıştıkları, Türk örf ve adetlerini taklit ettikleri, Türk misafirlerinin olması, Türk okullarında eğitim almaları, Türkler gibi giyinmeleri, özellikle düğünlerinde Türkçe şarkılara yer vermeleri, Türk oyunlarını ve figürlerini taklit ettikleri görülse de kimliklerini ve ritüellerini korumuşlardır. Bu durumun Berry’nin kültürleşme stratejilerinden bütünleşme

stratejisiyle örtüştüğü görülmektedir.

İzmir’de özel düğün salonlarında gerçekleştirdiğimiz bu çalışma, gözlem ve araştırmalara dayanarak ritüellerin uygulanmasına yönelik şu sonuçlar elde edilmiştir;

Suriyeliler, Türkiye’ye yerleşim sonucu zamanla burada yaşamayı benimsemiş, Türk kültürünü yansıtan dans, oyun, müzik, figürleri taklit etmiş, kendi kimlik kültüründen de uzaklaşmamış ve geleneklerini Türkiye’de sürdürmeye devam etmişlerdir. Türk vatandaşları tarafından kabul görmüş ve kültür alışverişinde bulunmuşlardır. Hatta Türk ve Suriyeli evlilik birlikteliği de gerçekleşmiştir. Bu iki vatandaşın birbirini kabullendiği yönünde bir işarettir. Bu durum kültürleşme stratejilerinden bütünleşme stratejisine örnek teşkil eder. Düğünlerde müzisyenlerin çift solist bulundurması, son teknoloji cihazları kullanması düğün geleneklerini önemsedikleri yönündedir. Müzisyenlerin sadece Suriyeli vatandaşların düğünlerine gittikleri, her iki etnik grupta repertuarın Arapça, Türkçe ve diğer Avrupa dillerinden oluştuğu, Arapça şarkıların daha sık çalındığı gözlemlenmiştir. Çalgıların düğüne ev sahibi ailenin isteğine bağlı şekillendiği, düğünde sık kullanılan çalgıların ise klavye, zurna, bateri, org olduğu görülmüştür.

Etnik olarak Suriyeli Kürt düğününde video, ses kayıt, telefon gibi teknik çekim cihazlarına yer verilirken Suriyeli Araplarda sadece erkeklerin çekim cihazlarını kullandıkları, kadın grubunun hiçbir şekilde çekim cihazlarına izin verilmediği, bunların dışında kadın tarafına müzisyen ve çocuk dahil hiçbir şekilde erkeğin girememesi kurallarının esnetilmediği görülmüştür. Suriyeli göçmenlerin ritüellerini Türkiye’de devam ettirmeyi sürdürdükleri özlerinden ayrılmamış oldukları yönünde olup, Türk misafirlerinin olması, Türk adetlerini taklit etmeye çalıştıklarını gösterir niteliktedir. Suriyeli Arapların, Suriyeli Kürtlere kıyasla düğünlerinde düğün boyunca damadın damatlığını giymediği, düğün sonunda damatlığını giyinip, arkadaşlarıyla çeşitli figürlerde danslar sergilediği, gelinin yanına gitmeden önce aile fotoğrafı çektiği gözlemlenmiştir. Durumu iyi olan Suriyeli göçmenler, Suriye’den müzisyen çağırılmışlardır. Orta ya da düşük gelirli Suriyeli göçmenler ise Türkiye’de çeşitli illerde yaşayan Suriyeli müzisyenleri düğünlerine çağırılmışlardır.

Öneriler:

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda geliştirilen öneriler aşağıda yer almaktadır.

İzmir’de bulunan farklı bölgelerde de alan araştırması yapılarak Suriyeli göçmenlerin düğün pratiklerinin incelenmesi ve elde edilen bulguların bu çalışma ile kıyaslama gerçekleştirilmesi,

Arap müziklerinin farklı icracılar tarafından yorumlanarak, Suriyeli icracılar ile

Suriyeli olmayan icracaların, icrasal fark ve benzerliklerini gösteren bir çalışma ortaya konulması,

Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan Suriyeli göçmenlerin, ritüel içi düğün pratiklerinin incelenip, bölgelere göre olan benzerlik ve farklılıklarının özelliklerini içeren bir kaynak elde edilmesi,

İzmir'de bulunan farklı etnik toplulukların düğün pratiklerinin ortaya konmasında bu çalışmada uygulanan sistem önerilmektedir,

Araştırmada kullanılan analiz ve yorumlama metodu, farklı düğün türlerinin incelenmesinde de kullanılabilmesi, araştırmanın sonuçları doğrultusunda önerilmektedir.

KAYNAKÇA

E-Kaynak-1, Göç İdaresi Başkanlığı,

(2 Şubat 2023). <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden alındı.

E-Kaynak-2,

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2 Şubat 2023). <http://www.goc.gov.tr/main/#> adresinden alındı.

E-Kaynak-3, 2733 sayılı Resmî Gazete, (21, Haziran 1934).

<https://resmigazete.gov.tr/arsiv/2733.pdf>

AÇIKALIN, Ş. N., Dağhan, G., & Olgun, Z. (2021, Eylül). Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin entegrasyonunda yaşam boyu eğitim. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(28), 395-4121, 9(28), 395-412.

AGCADAĞ Çelik, İ., & Çetin, C. (2023). Suriyeli Gençlerin Uyum Süreçlerinin Berry'nin Kültürleşme Modeli Bağlamında Analizi: Hatay İli Örneği, *İmgelem*, 7(13), 587-624.

AĞIR, O., & Tatlı, M. (2020). Bir Hibrit Savaş Yöntemi Olarak Terör ve Suriye İç Savaşı (8), 35-56.

AKSOY, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim "International Migration And Intercultural Communication". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20).

ALPASLAN, S., & Kaştan, Y. (2020). Suriyede'ki Arap Milliyetçilerin Fransızlara Karşı Bağımsızlık Mücadelesi.

AYKAÇ, S., & Karakaş, M. (2022). Entegrasyon, Asimilasyon ve Uyum Kavramları Arasından Türkiye'nin Seçimi, 2.

BALKIR, C., Karaman, Z., & Kırkulak, B. (2008). "Yabancı Emekli Göçünün Sosyal ve Ekonomik Etkileri: Antalya ve Çevresi Üzerine Ampirik Bir Çalıma", *Uluslararası Emekli Göçünün Sosyal ve Ekonomik Etkileri: Antalya Örneği*, Der. Canan Balkırı, Antalya, s. 8-38.

BALLI, A., & Gökçe, A. (2021). Ballı, A., & Gökçe, A. F. (2021). "Yahudi Göçleri ve Yahudi Kimliğinin Oluşumu." *İletişim ve Diplomasi*, 5, 57-801.

BAŞTERZİ, A. (2017). "Mülteci, Sığınmacı ve Göçmen Kadınların Ruh Sağlığı". *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 4:379-387, 4/2017.

BERRY. (1998). J.W. Intercultural Relations in Plural Societies. *Canadian Psychology*, 40, No:1, s.12-21.

BİÇER, B. (2020). Orta Çağda Suriye'de Kürt Varlığı, 187-208.

BİLGE ZAFER, A. (2016). Göç Çalışmaları İçin Bir Anahtar Olarak "Kültürleşme"

- Kavramı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(30), 75-92.
- BİLGİN, A., & Oksal, A. (2018). Kültürel Kimlik ve Eğitim. *Academy Journal of Educational Sciences.*; 2(1): 90-82.
- BOSTAN, H. (2016). Antropoloji, kültür ve Güvenlik. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 5(2), 131.
- BOYNUEĞRİ, E. (2018, Temmuz). Türkiye'de Uluslararası Öğrencilerde Kültürleşme Stratejileri ile Kimlik Statüleri Arasındaki İlişki. Ankara.
- BOZKURT. (2011). İnsan ve Kültür. 8. Baskı. İSTANBUL: Boyut Yayın Grubu.
- BUZ, S., & Korç, S. (2021, OCAK-MART). Mültecilere Yönelik Kalıcı Çözümlerden Biri Olarak Gönüllü Geri Dönüş, *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* YIL: 21 SAYI: 50 ISSN: 2148-9424, DERLEME.
- CARLİNG. (2007). European Strategies for Reducing 'Unwanted' Immigration. Danish Institute for International Studies Brief.
- ÇAMUR, A. (2017). Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Sorumluluğu: İzmir Örneği Cilt/volume:6 • Sayı/Number: 2 • Aralık/December 2017 • 113-129.
- ÇEÇEN, H. (2000). Suriyede'ki Türkçe Yazma Eserler, Yıl 1997 Cilt: 45 Sayı: 1997.
- ÇEKEN, M. (2020). İnciller: Hristiyanlık Neden ve Nasıl Ortaya Çıktı?
- ÇELEBİ, Ö., Özçürümez, S., & Türkay, Ş. (2011). İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika.
- ÇİÇEKÇİOĞLU, Ş. (2017). Hatay İli Defne İlçesi Arap Alevlerinde (Nusayri) Düğün (Ferah) Müzik Kültürü.
- DAĞ, A. (2018). Modern dönem Suriye ve Halep Türkmenleri, *MUTAD*, 2018; V (1): 49-72 (ISSN 2148-6743); DOI: 10.16985/MTAD.2018539814, 49-72.
- DALAY, S. (2015, Haziran). İstanbul İli Büyükçekmece İlçesi Celaliye Mahallesi'nde Yaşayan Patriyotların 1960'lardan Günümüze Düğün Gelenekleri.
- DANIŞ. (2004). Yeni Göç Hareketleri ve Türkiye. 12.
- DÖNER, A., & Saydam, M. (2015). TCK'nın 79. Maddesinde Düzenlenen Göçmen Kaçakçılığı Suçunun Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol Hükümleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. 1-2.
- DÖNMEZ, M. (2019). Etnomüzikolojinin Temel Kavramları, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- DURGUN, Ö., & Muğan Ertuğral, S. (2018). Düzensiz Göç Hareketlerinin Türkiye Coğrafyası Üzerindeki Dağılımının İncelenmesi.
- DÜVELL, F. (2006a). Reframing the Irregular Migration Dilemma”, *Illegal Immigration in*

- Europe, Ed. Franck Düvell, New York:Palgrave Macmillan.
- ERDENTUĞ. (1981, KASIM). "Kültür Nedir?", Milli Kültür Dergisi, 3(6).
- EROĞLU, E. (2012). Midyat Süryanilerinin Düğün Gelenekleri.
- ESEN, R. (2019). Türkiye’de Evlilik Ritüelleri: Niğde Örneği. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde.
- ESER, H. B. (2022). Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeliler Güncel Tartışmalar (s. 123). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- E-Kaynak-4, Etymonline,
(10, Mayıs 2023). <https://www.etymonline.com/word/refugee>. adresinden alındı.
- GENÇLER, A. (2004). “Avrupa Birliğinin Göç Politikası”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, s. 49, 173-197.
- GULİYEVA, A. (2019). Suriye İç Savaşı ve Rusya'nın Suriye İç Savaşındaki Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- GÜLER, B. (2014). Makedon Kültürel Kimliğin İfade Aracı Olarak İzmir-Selçuk Makedon Göçmenlerinin Müzik Pratikleri. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- GÜLNAR, B., & Balcı, Ş. (2010). Televizyon izleme motivasyonları ve kültürleşme: Yabancı uyruklu üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (28), 447-483.
- GÜNAY, E. (2006). Müzik Sosyolojisi, Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış, İstanbul,
- GÜRCÜOĞLU, Y. (2024). Bursa'nın Dağ İlçelerinde Kültürel Bellek Taşıyıcısı Olarak Kadınların İcra Ettiği Yerel Müzikal Pratikler: Bakır Çalma Geleneği.
- GÜRKAN, S. (2016). İbraniler. 2. baskı, TDV İslam Ansiklopedisi, Ek 1, 625-627.
- GÜVENÇ, B. (1996:21). “Göç Olgusu ve Türk Toplumunu”, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç, Mersin: Sosyoloji Derneği Yayınları.
- HAŞHAŞ, S. (2017). Geleneksel Türk Halk Müziğinde Yörelere Özgü Müzikal Kimlik Saptamaları ‘Doğu Anadolu Bölgesi Örneği’”, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- HOURANİ, A. (2009). Arap Halkları Tarihi. İstanbul: İletişim Yayınları, 8. Baskı.
- İÇDUYGU, A. (2004). Türkiye’de Kaçak Göç. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası,1-107.
- İÇDUYGU, A. (2007). The Politics of Irregular Migratory Flows in the Mediterranean Basin: Economy, Mobility and „Illegality“. Mediterranean Politics, Vol. 12, No. 2 (s.147).

- JALALZADA, N. (2022). Azerbeycanda Düğün Geleneği ve Gelinlik Modası.
- KAPLAN, A. (2005). Ayten Kaplan, Kültürel Müzikoloji, İstanbul, Bağlam Yayıncılık, 2005, s.45.
- KARAKAYA, C. (2020). Avrupa'ya İşçi Göçünde Uyum ve Uyum Sürecinin Kuşaklararası Değerlendirilmesi, Toplumsal Politika Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, ss. 116-133.
- KARKIN, A., & Karaburun, D. (2012). Malatya Yöresi Müziklerinin Kültürel Kimliği, Yıl 2012, Cilt 0, Sayı 29.
- KARTAL, & Başçı. (2014). Türkiye'ye Yönelik Mülteci ve Sığınmacı Hareketleri, 12(2), 4.
- KAVLAK, E., & Akova, S. (2022, EKİM). Y ve Z Kuşağının Kahve Kültürünün Popüler Kültür Bağlamında. Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi Vol 4 (2).
- KAZANCIGİL, A., & Özcan, L. (2015). Türklerin Tarihi Pasifik'ten Akdeniz'e 2000 Yıl, Kabalcı Yayınevi: 29, İnceleme Dizisi: 50.
- KİNG, R., & Lulle , A. (2016:33). Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- KOSER, K. (2007). International Migration: A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University.
- KÜMBETOĞLU, (2016). Göç Çalışmalarında "Nasıl" Sorusu. Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar. (3. Baskı) (s. 75). İstanbul : İletişim Yayınları .
- MERİÇ, C. (1986). Kültürden İrfana, İstanbul, İnsan Yayınları.
- MEŞKUR, M. C., İsfahanî, H. Ğ., & Ahmetoğlu, T. /. (2019, Aralık). Suriye'de Alevîler (Nusayrîler), İran, Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Kalam ve İtikadi İslâm Mezhepleri . 1(2).
- MUTLUER, M. (2003:9). Uluslararası Göçler ve Türkiye. İstanbul: Çantay.
- E-Kaynak-5, OECD, (8 Ocak 2023)
<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=MIG> adresinden alındı.
- ORTAYLI , İ. (2020). Orta Asya'nın Bozkırlarından Avrupa'nın Kapılarına Türklerin Tarihi Timaş Yayınları | 3786.
- ÖCAL, M. (2023). Alevi-Bektaşî Kültüründe Cem Ritüelleri ve Müzik Pratikleri: Samsun Canlar Derneği Örneği.
- ÖNEY, C. (2017, KASIM). Ortadoğu'nun Kaybolan Hristiyanları (Suriye ve Irak) Yrd. Doç. Dr. Muş Alparslan İçtimaiyat, Cilt 1, Sayı 1.
- ÖZBUDUN, S. (1997). Ayinden Törene Siyasal İktidarın Kurulma ve Kurumsallaşma Sürecinde Törenlerin İşlevleri. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi Yayınları.

- ÖZBUDUN, S. (2010). Bir İktidar Dizilimi Sahnesi Olarak "Cumhuriyet" Törenleri. M. K. Kaynar içinde, Resmi tarih tartışmaları-10-Rejim ve Ritüelleri (s. 40). Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı Yayınları.
- ÖZYÜREK, M. (2012). Müzikal Kimlik Bağlamında Adapazarı Çerkesleri'nin Müzik Kültürü.
- POLAT, S. (2020). Kültürün Dinamik Öğeleri Olarak Sanat ve Müzik- İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi - [itobiad], 2020, 9 (2): 1757/1771 .
- E-Kaynak-6, Politikyol,
(23 ŞUBAT 2023). <https://www.politikyol.com/durzilik-ve- durziler/> adresinden alındı.
- PRICE, M. (2009). Rethinking asylum: history, purpose and limits. (4). New York: Cambridge University.
- ŞAHİN, B. (2016). Social Integration of Immigrants: A Swot Analysis. Social Integration of Immigrants: A Swot Analysis.
- ŞEMŞİT, Ş. (2018). Avrupa Birliği Politikaları Bağlamında Uluslararası Göç Olgusu ve Türleri: Kavramsal Bakış, 25(1).
- TİCARET BAKANLIĞI, (2020). Suriye Ülke Profili .
- TURAN, Ö. (2003). Medeniyetlerin Çatıştığı Nokta Ortadoğu. İstanbul.
- E-Kaynak-7, Turkiyehukuk,
(2023, 25/05). <https://www.turkiyehukuk.org/multeci- nedir/> adresinden alındı.
- TÜRKDOĞAN, O. (1977). Türkiye’de Köy Sosyolojisinin Temel Sorunları.
- TYLOR, E. (2016). Kültür Bilimi. (Çev: Esra Dabağcı). ViraVerita E-Dergi. (4), 91-110.
- E-Kaynak-8, UNHRC,
(9 Mayıs 2023). <https://www.unhcr.org/tr/35627-forced- displacement-hit-record-high-in-2021-with-too-few-able-to-go-home.html> adresinden alındı.
- E-Kaynak-9, Wikipedia,
(7 Mayıs 2024). https://tr.wikipedia.org/wiki/Suriye_co%C4%9Frafyas%C4%B1 adresinden alındı.
- E-Kaynak-10, Wikipedia, (7 Mayıs 2024).
https://tr.wikipedia.org/wiki/Suriye_demografisi#cite_note-cbspop-1 adresinden alındı.
- E-Kaynak-11, Wikipedia,
(7 Mayıs 2024). <https://tr.wikipedia.org/wiki/Suriye> adresinden alındı.
- E-Kaynak-12, Yallaboston,
(19 Ağustos 2023). <https://www.yallaboston.com/post/the-magic-behind-the-lebanese-and->

syrian- wedding-ceremonies-and-traditions adresinden alındı.

YETER, E. (2018). Suriyeli Göçmen Kadınların Dini-Kültürel Kimlik Oluşturmalarında

Yerel Dini Kültürün Etkisi: Kahramanmaraş Örneği, 1(1), 109.

YILDIRIM, E. (2021). Suriye'de Savaşın Etnik Boyutu İnsamer Analiz.

YILMAZ, (2014). Kültürel Kimlik Bağlamında Sivas Hafık Beydili Köyü Müzik Pratikleri Erciyes

Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.

YÖNTEM, Ç. (2020). Manavgat Taşağıl Mahallesi Müzik Pratikleri.

ZETEROĞLU, E., & Seval Köse, H. (2020). Müzikle Uğraşan Salihli Romanları Üzerine

Bir İnceleme. Electronic Turkish Studies, 15(8).

EKLER

EK-1 Görüşme Soruları

- 1.Sadece Suriyeli düğünlerine mi gidiyorsunuz?
- 2.Düğünlere kaç kişi gidiyorsunuz?
- 3.Hangi çalgıları kullanıyorsunuz?
- 4.Suriye'deki ritüellerinizi Türkiye'de gerçekleştirmekte zorlanıyor musunuz?
- 5.Suriyeli müzisyenlerin Türkiye'de yaptıkları başka profesyonel meslekleri mı?
- 6.Düğünlerinizi hangi dilde yapıyorsunuz?
- 7.Kayıttan Türkçe şarkılar çalıyor musunuz?
- 8.Türk düğünlerine de çalmaya gidiyor musunuz?
- 9.Düğünlerde çalgılar dışında hangi teknolojik aletleri kullanıyorsunuz?
- 10.Düğünleriniz ne kadar sürüyor?
- 11.Başka illere de gidiyor musunuz?
- 12.Suriye'deki müzik ritüelleriniz nasıl?
- 13.Suriye'deki düğün ritüelleriniz nasıl?
- 14.Suriye'de düğünlerde özellikle çaldığınız bir şarkı var mı?
- 15.Arap ve Kürt Suriyelilerin düğünleri arasındaki farklar nelerdir?
16. Arap ve Kürt Suriyelilerin müzikleri arasındaki farklar nelerdir?

EK-2 Etik Kurul İzni

İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU
ONAY FORMU

Protokol No :2023/77
Kabul Tarihi : 03/08/2023
Karar Sayı ve No :2023/10-05
Yer : İzmir Demokrasi Üniversitesi

Araştırma Adı:	“İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Düğün Pratikleri” (Wedding Practices of Syrian Migrants Living in İzmir)
Proje Tez x Makale x Diğer x Niteliği	Yüksek Lisans Tezi, Makale ve Bildiri i (Ses ve görüntü kayıtları, Görüşme)
Proje Tez x Makale x Diğer x Araştırmacı İsimleri	1- Ferdi ONAT 2- Dr. Öğr.Üyesi Orçun BERRAKÇAY
Proje/Tez/Makale/Diğer Araştırmacı İletişim Bilgileri (Proje Yürütücüsü/Tez Yazarı/ Birinci yazar)	1- Ferdi ONAT (Müzik Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi) 2- Dr. Öğr.Üyesi Orçun BERRAKÇAY (İzmir Demokrasi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümü Müzik Anabilim Dalı)
Tez Danışmanı(ları) adı	Dr. Öğr.Üyesi Orçun BERRAKÇAY
Kabul Şekli	ETİK YÖNDEN UYGUNDUR (X) ETİK YÖNDEN GELİŞTİRİLMESİ GEREKMEKTEDİR ( ) ETİK YÖNDEN UYGUN DEĞİLDİR ( )

İzmir Demokrasi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümü Müzik Anabilim Dalı Dr. Öğr.Üyesi Orçun BERRAKÇAY’ın sorumlu Tez Danışmanı olduğu, “İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Düğün Pratikleri” isimli Yüksek Lisans Tezi, Makale ve Bildiri i (Ses ve görüntü kayıtları, Görüşme) çalışması değerlendirilmiştir.

EK-3 Gözlem Formu

Gözlem Yeri ve Tarihi:

1. **İzmir/Basmane Mumcu Düğün Salonu/11 Ağustos 2023, 12 Ağustos 2023**
2. **İzmir/Buca Ararat Düğün Salonu/13 Ağustos 2023 ve 9 Eylül 2023**

Gözlemci Adı:

1. Ferdi DONAT
2. Sare Berfin SEVDAN
3. Ecegül Safır KEMER

Amaç:

Çalışmada, İzmir’de Yaşayan Suriyeli Göçmenlerin Düğün Pratiklerinin kültürleşme bağlamında araştırılması amaçlanmıştır.

Gözlem Kriterleri:

Düğünün organizasyonu, konukların memnuniyeti, hangi çalgıların kullanıldığı, hangi danslara yer verildiği, müzisyenlerin vatandaşlığı, repertuarları, ritüelleri gibi kriterler dikkate alınmıştır.

Kapsam ve İçerik:

Çalışmada; İzmir’de yaşayan Suriyeli Kürtlerin ve Suriyeli Arapların ritüel uygulamaları ve müzik pratiklerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda; İzmir’de yaşadıkları bölgelerde, düğünlerini gerçekleştirdikleri özel düğün salonlarında alan araştırması yapılmıştır.

Gözlem Türü:

Ritüel uygulamalarının verileri, katılımcı gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak elde edilmiştir.

Gözlem Süresi: 3 saat.

Görüşme Yapılan Kişi Sayısı: 3 müzisyen.

Veri Toplama Araçları:

Literatür taraması, gözlem, yarı yapılandırılmış görüşmeler, kayıt cihazları.

Verilerin Analizi:

Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ve kayıt cihazları ile elde edilen veriler ışığında, Suriyeli düğün gelenekleri incelenmiştir. Analiz sonucunda, düğünlerin kültürel zenginliklerinin ve toplumsal bağların güçlendirilmesindeki önemli rolü belirlenmiştir. Katılımcılar her ne kadar Türk örf ve adetlerini taklit etseler de kendi düğünlerindeki ritüellerin ve geleneklerin korunmasına büyük önem verdiklerini ifade etmişlerdir. Özellikle düğün öncesi yapılan hazırlıklar ve düğün günü gerçekleştirilen geleneksel danslar ve müzikler katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Salon Düzeni ve Fiziksel Ortam:

Suriyeli Kürt düğünlerinde masa ve sandalyeler salon etrafında çember şeklinde dizilmiş, misafirlerin müzisyenleri rahat görebilecekleri ve salonun ortasında rahat oynayabilecekleri şekilde tasarlanmıştır. Kadınlar ve erkekler bir arada bulunmaktadır.

Arap düğünlerinde, erkeklerin salonunda masa ve sandalyeler salon etrafında çember şeklinde dizilmiş, misafirlerin müzisyenleri rahat görebilecekleri ve salonun ortasında rahat oynayabilecekleri şekilde tasarlanmıştır. Kadınların salonu biraz daha eski, düzensiz ve bakımsızdır. Kadınlar ve erkekler bir arada bulunmamaktadır.

Sosyal Ortam:

Suriyeli Kürtlerde kadınlar ve erkekler aynı salonda bulunup bir arada dans ederler. Araplarda kadınlar ve erkekler ayrı salonlarda bulunur ve dans ederler.

Müzişyenler:

Müzişyenler Suriyelidir. Genellikle 7-8 kişilik ekipten oluşur. Sadece Suriyeli düğünlerinde yer alırlar.

Çalgılar:

Suriyeli Kürtlerinde düğünlerinde canlı çalgılara önem verirler. En çok kullandıkları çalgılar arasında org, davul, zurna, bağlama ve duduk bulunur. Kayıt ekipmanı, prosesör gibi cihazları kullanırlar.

Suriyeli Araplar düğünlerinde canlı çalgılara yer verirler. En çok kullandıkları çalgılar arasında org, davul ve ud bulunur.

Repertuar:

Suriyeli Kürtlerin düğünlerinde genellikle Arapça şarkılara yer verilirken zaman zaman Türkçe şarkılara da yer verilir.

Suriyeli Arapların düğünlerinde repertuar sadece Arapça şarkılardan oluşur.

Oyun ve Danslar:

Suriyeli Kürtlerin düğün seyri halay ağırlıklıdır. Geleneksel danslara da yer verilir. Arapların düğün seyri halay ağırlıklıdır. Geleneksel danslara da yer verilir.

ÖZGEÇMİŞ

